

POMURSKI VESTNIK

CLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VIII. — Štev. 1—2

Murska Sobota, 12. januarja 1956

Cena din 10.—

PROBLEMI NAŠIH NOVIH OBČIN

Pobude volivcev usmerjajmo h koristnim dejanjem

Ce trdimo, da je zaživela nova občina, potem to pomeni, da so zaživeli njeni sveti, odbori, komisije, krajevni odbori, zbori volivcev — vsi ti so zagrabili pobude volivcev, članov SZDL, in skušajo z njimi doseči nekaj koristnega. In če je tako, potem je zaživel tudi demokratični mehanizem v občini. A v tem, kako občina razvija, krepi ta demokratični mehanizem, je nedvomno tudi najboljši odgovor na vprašanje — kako uspeva naša nova občina.

Resničnost te domneve potrjuje tudi nedavni razgovor predsednikov svetov in nekaterih krajevnih odborov občine M. Sobota, ki sta ga vodila tovariša Miloš Ledinek, predsednik okrajnega, in Vanek Siftar, predsednik obč. odbora SZDL.

Vsi sveti delajo, imeli so že več sej. V glavnem so razpravljali o najvažnejših tekočih zadevah, nekateri pa so že sprejeli svoje delovne načrte za daljše obdobje. Z izjemo nekaterih — bil je že primer, da so kakega nedelavnega člana zamenjali — so vsi člani svetov aktivni, kar dokazuje, da jemljejo novo občino in njen mehanizem resno, da se trudijo, da bi opravičili zaupanje volivcev in pričakovanja državljanov.

Toda v to morajo voditi prizadevanja vseh, ljudskega odbora kot celote, njegovih najvidnejših predstavnikov, do poslednjega človeka v upravnem aparatu. Samovolja ni dopustna nikjer in nikomur! Kdor krha demokratični mehanizem v naši novi občini, nanj naj še posebej pade najostrejša kritika.

Vzdrževanje cest ni težavno samo v soboški občini, domala povsod v okraju je tako. Če je svet za komunalne zadeve v M. Soboti prišel do zaključka, da predloži LO svoj predlog za uvedbo cestnega samopriskevka, je to gotovo storil po tehtnem razpravljanju, poznavanju razmer, potreb in iskanju najprimernejše rešitve tega problema. Prizadevnost zasluži priznanje — in seveda ustrezno podporo SZDL na zborih volivcev, v LO, ko bo šlo za uresničenje predloga. Toda nedopustna in najostreje graje vredna pa je samovolja upravnega aparata občine pri izvajanju sklepov sveta — v tem primeru izdaja gradbenega dovoljenja in zamenjava zemljišča — v nasprotju s stališčem sveta.

Enako ni prav, da LO sklepa o gradnji večjega objekta v mestu, preden je o tem razpravljala pristojni svet. Ne le to, da gre zadeva mimo sveta, da razpravljajo odborniki LO o njej neopravičljeno, da so voljci postavljeni že pred izvršeno dejstvo (tokrat: gradnja bencinskega servisa v M. Soboti); najbolj zaskrbljujoča je ob vsem ugotovitvi, da tak način dela ne vodi k popolnosti delovanja demokratičnega mehanizma, temveč ga v osnovi krha.

Za soboško občino velja, da je med dobrimi v Pomurju, toda obenem velja opozorilo: naj se ne ponavljajo navedeni in njim podobni primeri! Socialistična zveza in v

njenem okrilju ustanovljen Klub odbornikov bosta morala za to še posebej skrbeti.

V osnovi pa velja za vseh deset občinskih enot v Pomurju, da v iskanju ustreznih rešitev raznih vprašanj ni važno samo, koliko je v kak namen na razpolago denarja, temveč: kolikšna je iniciativa ljudi, volivcev, članov SZDL, delovnih kolektivov, ki jo mora nekdo napredno usmerjati.

Živ primer iz dela krajevnih odborov: regulacija naših voda, melioracija Pomurja, je obsežno delo, nujno kriči po ureditvi, toda nikoli ne bo popolno, če bomo ob tem pozabljali na vzporedne manjše stvari — na zamašene odtočne jarke, manjše poljske kanale in podobno — kar pa lahko uredimo sami, ker niso potrebna nobena denarna sredstva — le volja ljudi mora biti, pripravljenost in prepričanje, da z ureditvijo teh drobnih stvari obenem pomagamo uresničiti večja, za vso pokrajino koristna dela.

Mnogi krajevni odbori — nekateri so že sami sklicali tudi zbornice volivcev — so se med drugimi lotili najprej takih vprašanj. Primeri iz martjanske in deloma soboške občine, kažejo, da ob čvrstem sodelovanju s SZDL, pomoči in medsebojnem razumevanju, uspeh ne bo izostal.

Kjer pa je tako kot v Krogu, kjer KO in zadruga vodita »politiško« vsak zase, kaže celo, da zaradi različnih »svaj« in »svajic« (kaj le dela tu SZDL?), tam ne bo uspehov. Taki odnosi, kjer eni ne obiskujejo

sej drugih, niti jih ne obveščajo o tem, res ne morejo voditi h koristnim ciljem. Zadrugno vodstvo, ki ne pojmuje tega, da zadruga ni samo zadruga, temveč najprej splošna, občeljudska last, katero zadrugniki samo upravljajo — s tem obenem dokazuje, da ne razume povsem našega družbenega razvoja, in da ljudi ne uvaja, temveč odvrca od demokratičnega mehanizma. To pa je

Nadzidana
staoba kirurškega
oddela Splošne
bolnišnice
v Murski Soboti

občini, in okraju samemu, kaj slaba pomoč.

Teh nekaj misli, ki niso moje, temveč plod zadnjega razgovora v Murski Soboti, bo nemara koristno služilo ne le soboški, temveč tudi ostalim občinam. Eno pa drži: tudi taki razgovori naj bodo češči!

Jože Vild

Prvi letošnji občni zbori SZDL v Pomurju potekajo v znamenju napredka

Socialistična zveza delovnega ljudstva v Pomurju polaga obračun svojega lanskega dela. Ponekod so že imeli letne občne zbornice, večinoma pa se še pripravljajo na nje. V glavnem bodo občne zbornice zaključili še ta mesec.

V beltinski občini so z zbori zaključili že v obeh Bistricah, v Trnju in v samih Beltincih, medtem ko bodo v Melincih, imeli občni zbor danes, v Žižkih v petek, v Gančanih pa v nedeljo. Na dosedanjih občnih zborih je bila udeležba še zadovoljiva, saj je prišlo na sestanek 60—70 odstotkov članstva. To je za te kraje dobra udeležba, kajti še do nedavnega ljudje niso radi prihajali na sestanke SZDL, ker so govorili, da nimajo od njih nobene koristi. Prej se je mnogo govorilo, sprejemali so tudi sklepe, toda do uresnitve teh sklepov navadno ni prišlo. V zadnjem času pa se je stanje le spremenilo. Zapisniki in sklepi s sestankov prihajajo na občinski odbor, ki poskrbi tudi za to, da se izvedejo. Na letnih občnih zborih so največ razpravljali o kmetijstvu, zlasti pa še o kmetijskih zadrukah. Ljudje so bili mnenja, da bi se morala zadruga več ukvarjati

s trgovino tistih artiklov (sol, petrolej ipd.), ki so prebivalstvu nujno potrebni, razen tega pa naj bi več storila za pospeševanje kmetijstva v tistem kraju. Kritizirali so tudi vodstva zadrug, njihovo upravo, in bili mnenja, da morajo voditi za-

V M. Soboti bodo politve odborov SZDL v nedeljo, 15. 1. m.

drugo najboljši ljudje, napredni in poštteni kmetje.

Na občnih zborih je bilo treba pojasnjevati ljudem, da ne bo treba plačevati davka na prašice, kakor se je zelo močno razširila propaganda na terenu. Marsikje so tudi izrazili mnenje, da bi si želeli močnih političnih ljudi, ki bi lahko lažje pojasnili marsikateri problem, ki se pojavi na terenu.

V Moščancih so imeli občni zbor 8. januarja. V poročilu upravnega

NA V. SEJI OLO:

Nekaj važnih odlokov

Med drugim so potrdili odlok o obveznem fluorografiranju prebivalstva na levem bregu Mure

Na 5. redni seji OLO M. Sobota, ki je bila 28. decembra 1955, so odborniki OLO razpravljali in sklepali o nekaterih važnih odlokih.

Za uspešno delo novega okraja je potrebno vskladiti posamezne predpise, ki sta jih izdala prejšnji murskosoboški in ljutomerski okraj. Okrajni ljudski odbor je primerjal posamezne odločke obeh prejšnjih okrajev in nekatere sprejel za območje novega združenega okraja, druge pa bo ukinil.

Obdora. Predračunska postavka, ki so jo odobrili, znaša za prvo tromesečje 1956, leta 79 milijonov 728 tisoč din dohodkov in izdatkov. Dolež so krili stroške sodišč iz republiškega proračuna, po novih določilih pa bodo financirali sodišča okrajni ljudski odbori. V murskosoboškem okraju bodo ti izdatki predstavljali precejšnjo postavko v letnem proračunu.

Nadalje sta oba zbora OLO sprejela tudi odlok o prenosu pristojnosti vseh nižjih gimnazij in gospodarskih šol iz OLO v pristojnost obč. LO. V pristojnosti okrajnega ljudskega odbora bo ostala samo gimnazija v M. Soboti. Z uresnitvijo tega odloka bo dano posameznim obč. LO široko področje upravljanja in gospodarjenja. Odborniki so odobrili tudi odlok o sistematizaciji posameznih službenih mest v občinskih ljudskih odborih ter višino dodatnih prejemkov za posamezna odgovorna službena mesta. Predlogi posameznih obč. LO so pokazali, da je potreben pri občinskih uradih dober, strokovno usposobljen kader.

Boju zoper tuberkulozo v Prekmurju doslej nismo posvečali dovolj skrbi. Slabe socialne razmere pred vojno so bile žarišče TBC. Tudi murskosoboška bolnišnica ni bila kos vsem zahtevam, saj je imela komaj nekaj čez 40 postelj v oddelku za tuberkulozne bolnike. Lani je izdal prejšnji ljutomerski okraj odlok o obveznem fluorografiranju prebivalcev, starih nad 15 let, v vseh krajih desnega brega Mure. Fluorografiranje je bilo uspešno opravljeno. S ponovnimi zdravniškimi pregledi so ugotovili vse težje primere obolenj. Enak odlok so potrdili člani OLO na 5. redni seji za prebivalstvo občin ob levem bregu Mure. Fluorografiranje bo letos. S tem odlokom je dal okrajni ljudski odbor temeljit uspešni protituberkulozni akciji.

Splošno ljudsko premoženje ima v našem okraju precej zemlje, vendar je bilo do sedaj pogostokrat težko ugotavljati, komu pripadajo posamezna zemljišča in stavbe, ker so pri zemljiško knjižnih vpisih nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo odpravila posebna komisija, ki so jo izvolili na zadnji seji OLO. Razen te komisije so izvolili tudi komisijo za revizijo investicijskih kreditov, ki bo ugotavljala pravilnost in skladnost investiranja z našimi gospodarskimi smernicami. Izmed važnih komisij, izvoljenih na tej seji, je tudi komisija za zemljiško reformo, jm

Na zboru volivcev v Lendavi:

Potrošniški sveti in popravilo plinovoda

Koncem decembra je bil v Lendavi zbor volivcev. Na zboru je poročal član Ob LO o dejavnosti obč. sveta za gospodarstvo in o nekaterih gospodarskih ukrepih lendavske občine.

Pri industrijskih podjetjih: Proizvodnja nafte, Tovarna dežnikov, opekarna, je opaziti lep napredek. Tem se pridružujejo socialistični obrati: Splošna mehanika, Gradbeno podjetje »Remont« in Mizarstvo Lendava. V industriji in v socialističnih obrtnih obratih je zaposlenih okrog 1500 delavcev. V trgovini in gostinstvu pa je zaposlenih 220 delavcev in uslužbencev. Trgovski mreži primanjkujejo lokali in inventar. Za obstoječe lokale in inventar plačujejo posamezna trgovska podjetja precejšnjo najemnino privatnikom, ki so lastniki lokalov. V zvezi z družbenim upravljanjem so volivci sklenili, da bodo izvolili potrošniške svete.

Posebno živahno so razpravljali volivci o popravilu glavnega plinovoda od Petišovca do Lendave, Republiška inšpekcija je ugotovila, da omenjeni plinovod ne odgovarja predpisom. Posledica tega je, da primanjkuje plina, posebno v zimskih mesecih, v Dolgi vasi. Sedanje sta-

nje plinovoda lahko povzroči tudi nesrečo, ker cevi puščajo plin. Po daljši razpravi so volivci sklenili, da bodo glavni plinovod popravili. Material in delo bo stalo okrog 11 milijonov, za kar bo najel Ob LO investicijski kredit z odplačilnim rokom 15 let. Mestna planina v Lendavi pa bo zvišala ceno plina za 1 dinar pri prostorninskem metru. Tako bodo imeli ljudje v Lendavi in okolici še vedno cenejšo kurivo, kot prebivalci drugih krajev. -jo

V Beltincih so izvolili občinski sindikalni svet

Na območju občine Beltinci je 6 sindikalnih podružnic, v katerih so vključeni gradbeni delavci, kmetijski delavci, uslužbenci občine, zdravstveni delavci, delavci obrtnih podjetij ter prosvetni delavci.

Pred nekaj dnevi so se zbrali delegati posameznih podružnic ter izvolili občinski sindikalni svet, ki bo poizvel sindikalno delo na območju občine. To bo potrebno predvsem v Crensovcih in še kje drugje, saj so nekatere sindikalne organizacije popolnoma nedelavne.

Odlikovani so bili zaslužni delavci Pomurja

Z ukazom Predsednika Republike so bili odlikovani za uspešno delo o izgradnji socializma naslednji tovariši in tovaršice:

Z Redom dela druge stopnje: dr. Franc Starc, ravnatelj bolnišnice v M. Soboti.

Z Redom dela tretje stopnje: Karel Barbarič, načelnik tajništva Sveta za prosveto in kulturo, Jože Brd-nik, železničar, preds. Obč. sind. sveta v M. Soboti, Franc Gotenc, predsednik Okrajnega sodišča v G. Radgoni, Danijel Grum, ravnatelj Glasbene šole v M. Soboti, Bela Horvat, šolski inšpektor, Koloman Korpič, zadrugnik iz Čepincev, Franc Križanič, šolski upravitelj v Veliki Polani, Vladimir Močan, šolski inšpektor,

Rudolf Recek, delavec iz opekarne Puconci, Franc Skuhala, kmetovalec iz Križevca pri Ljutomeru, Emerik Siftar, agronom, Karel Vogrinčič, tajnik občine Cankova.

Z Medaljo dela so bili odlikovani: Ivan Bagari, kmetijski delavec iz Rakičana, Jože Biro, gradbeni delavec, Ana Gorza, delavka iz opekarne Puconci, Franc Kosec, železničar, Karl Lainščak, zdravstveni delavec, Aleksander Ribnikar, delavec Tovarne mesnih izdelkov, Stefan Smoliš, gradbeni delavec, Ludvik Solar, zdravstveni delavec in Marija Suler, zdravstvena delavka.

Z Medaljo zasluže za narod: Ludvik Lipič in Rudolf Balek.

Od poročne dvorane do stanovanja

Marsikdo, ki bo prebral ta naslov, bo menil: to je stara, nezanimiva stvar. Ne! Ni stara, niti ne tako naivna, kakor bi kdo sodil po naslovu.

Začetek si predstavljajte nekako takole: poročna dvorana, lepo opremljena, kakor je pač primerna za take življenjske dogodke, novoporočena, dve priči in predstavnik ljudske občine. Kratka svečanost, nato skromna večerja v gostilni ali pri starših, seveda čestitke — in konec. Kaj še! Tukaj se pravzaprav šele začne. To je komaj prvi korak v novo življenje. Na vrsti je stanovanje. Prav tukaj pa se navadno vsa stvar neverjetno zaplete. Vzemimo tak primer. Starši imajo dvostanovanjsko hišo. Oče, mati, sin in morda še kdo, živijo v istem stanovanju, v drugem stanovanju pa živi najemnik: uslužbenec, delavec. Sicer pa to ni važno, kaj je najemnik po poklicu. Važno je, da tam stanuje.

Sin hišnega lastnika se poroči in hoče stanovanje. Kaj je za najemnikom!? Priznajmo, da nimamo radi posla s sodiščem, toda tu navadno ne gre drugače. Tožba. Prerekanje

Občni zbori SZDL

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ploden je bil tudi občni zbor v Dankovcih. Iz izčrpnega poročila upravnega odbora razbiramo, da je organizacija SZDL v Dankovcih dobro delala v prejšnjem letu. Poleg raznih prireditev je organizirala tudi pletarski tečaj, ki se ga je udeležilo 20 mladincev in mladink. Članstvo se sicer ni bistveno dvignilo, pač pa so sklenili, da bo treba pritegniti člane Rdečega križa v SZDL, ki bi se naj, kakor gasilci, vključili kolektivno. Tudi razprava je bila živahna in se je najbolj vrtela okoli kmetijske zadruge. Tako so kritizirali delo sadarskega odbora pri KZ, ki ni začel pravčasno s škropljenjem sadnega drevja. Govorili so tudi o odkupu lesa ter o deležu pri dohodu ter v zvezi s tem kritizirali delo posameznikov v KZ.

V Ljutomerski občini se v glavnem še pripravljajo na letne občne zборе na sektorskih konferencah. Upravni odbori imajo svoje seje, na katerih sestavljajo poročila predsednikov, blagajnikov in nadzornega odbora. Podobno je tudi v cankovski občini, kjer imajo sedaj seje vaških odborov. Tu se bodo pripravili na tehnično izvedbo občnih zborov. Najprej pa bodo imeli sejo občinskega odbora SZDL.

Predvolilni sestaneek so imeli tudi v Bakovcih, na katerem so preštetali obračun celoletnega dela. Največ so se pogovarjali o mletju raznih semen. Vaščani morajo namreč voziti več kilometrov daleč v mlin, čeprav imajo velik mlin v vasi.

V soboški občini so občni zbori v teku. Prihodnjo nedeljo pa bodo volitve novih odborov. Volitve bodo tajne. Volišča bodo lepo okrašena, čas volitev pa bo od sedme do dvanajste ure.

Letošnji občni zbori SZDL v Pomurju bodo prav gotovo pokazali realno sliko dela teh organizacij v prejšnjem letu, nakazali pa bodo tudi delo v bodoče. Posebno razveseljivo je, da ponekod sprejemajo nove člane na občnih zbora (primer Satahovič), drugod pa zopet izključujejo tiste člane, ki so oblatili lik člana SZDL (v Tropovcih). S tem se bo tudi politični pomen organizacij SZDL povečal, kar bo samo krepilno vplivalo na bodoče njihovo delo.

Obveščamo cenjene odjemalce — interesente za nakup ženskih koles, da smo prejeli večje število

**ŽENSKIH
IN MOŠKIH
KOLES**

Solidno izdelani. Ugodna cena. Pohitite z nakupom!

**„TEHNOPROMET“
MURSKA SOBOTA**
Trg zmage

sem in tja, in tako sledijo temu idiličnemu začetku kaj klavirni dnevi. Klavirni ne samo za lastnika hiše in njegovega sina, temveč tudi za najemnika. Zgodi se, da so zahteve novoporočena v takih primerih upravičene. Dogaja pa se tudi čestokrat, da je poroka in s tem težnja po razširitvi stanovanja samo nekaj neoporečen razlog za lastnika hiše, ki se hoče znebiti najemnika na vsak način. O takih in podobnih zdrhah najdemo na sodišču cele kupe zapisnikov.

Moram še enkrat zapisati, da tudi to ni jedro tega članka, je samo nekaj uvod.

Stanovanjski problem je še vedno in povsod pereče vprašanje. Kljub temu, da gradimo nove in obnovljamo stare stanovanjske zgradbe, nam stanovanja še vedno primanjkujejo. Poglejmo samo Mursko Soboto! Po osvojitvi so zrasle hiše kot gobe po dežju. In novi blok! Samo s sorazmerno nizkimi stanariniami ni bilo mogoče niti vzdrževati obstoječih, kaj šele graditi nove stanovanjske poslopja.

Vsa sredstva so pri nas strogo razdeljena. Dohodki gospodarske dejavnosti so namenjeni za kritje teh ali onih potreb. Za akumulacijo sredstev stanovanjske izgradnje je bilo doslej vse premalo zakonite osnove, zato je sprejela Zvezna ljudska skupščina na zadnjem lanskoletnem zasedanju zakon o stanovanjskem prispevku.

Po tem zakonu bodo stanovanjski prispevek plačevali ustanove, podjetja, družbene organizacije in sicer 10% od celotnega plačnega sklada, oz. pokojnin in sploh prejemkov, ki se štejejo za plače po določilih Zveznega izvršnega sveta. Ta nova uredba torej ne zaseda mesečnih prejemkov delavcev in uslužbenecv, temveč nasprotno; s pravilnim uvajanjem zakona o stanovanjskem prispevku bomo dosegli, da bo šlo za graditev stanovanj vse več sredstev kot doslej, kar bo brez dvoma vplivalo na življenjsko raven našega delovnega človeka. Vsakdo mora pač samo potrditi, da je dobro stanovanje predpogoj in osnova za višji življenjski standard.

Pri posameznih Ob LO bodo uvedli take fondе. Važno je tudi to, da bodo razpolagali s sredstvi teh skladov občinski ljudski odbori sami za stanovanjske potrebe občine. Tudi posojila bodo dobili iz tega sklada in sicer: stanovanjske zadruge, gospodarske organizacije, stanovanjske skupnosti, zavodi, ki jim je priznana lastnost pravne osebe, politično-teritorialne enote in državljani, za katere plačujejo ustanove, podjetja in družbene or-

ganizacije stanovanjski prispevek. Razen ustanov in gospodarskih organizacij bodo morale plačevati v ta sklad tudi osebe, ki imajo zaposleno tujo delovno silo (hišne pomočnike, pomočnice).

Iz vsega tega že sedaj lahko sklepamo, da bodo sredstva teh skladov posameznih občin precejšnja. Samo za murskosoboško občino lahko računamo čez 60 milijonov din letno, se pravi, da bomo lahko s temi sredstvi precej zgradili. V Murski Soboti bi tako lahko postopoma nadzidali n. pr. vso Titovo ulico od Trga znage do Kolodvorske ulice. V prtičnih prostorih bi uredili lokale, v nadstropjih pa bi bilo dovolj prostora za stanovanja. Vsi oni, ki so o tem že razmišljali, vedo, da to ni nemogoča stvar. Seveda ni rečeno, da bo na ta način splahnela stanovanjska kriza kot aprilski sneg, kajti kljub temu, da zgradimo vsako leto več stanovanjskih hiš, so vedno večje tudi potrebe, kakor drugod, tako tudi v večjih krajih Pomurja. Drži pač to: z novim zakonom o stanovanjskem prispevku bomo dobili krepko podlago za udrditev in okrepitev življenjskega standarda delovnih ljudi v smislu novih gospodarskih smeric, ki jih moramo uveljaviti v letošnjem letu.

Vsemu temu manjka še konec. Naj bo tak: Poročna dvorana, lepo opremljena, kakor je pač primerno za take življenjske slovesnosti, novoporočena in ostali. Kratka svečanost v poročni dvorani in večerja v novem stanovanju, ki sta ga dobila novoporočena brez zdrh in posredovanja sodišča. To je namen novega odloka o stanovanjskem prispevku.

Za uresničitev sklepov in zamisli o razvoju obrtništva

Analiza, ki jo je izdelala Okrajna obrtna zbornica v Murski Soboti, je pokazala vse slabosti in pomanjkljivosti razvoja in organizacije našega obrtništva. O teh stvareh smo objavljali zadnje čase razprave gospodarskega sveta in prispevke naših gospodarskih strokovnjakov. Razumljivo je, da s samim pisanjem o tem, kako je bilo in kako je, ne bomo napredovali. Potrebno je, da že takoj letos, v začetku leta preidemo od sklepanj na uresničitev vseh sklepov in zamisli, po katerih se bo obrtništvo razvilo in postalo eden izmed temeljev našega gospodarstva v prihodnjih letih. Kot dodatek k vsem razpravam objavljamo mnenje Okrajne obrtne zbornice in še nekaj stvari, o katerih piše Ivan Debelak, predsednik Okr. obrtne zbornice M. Soboti.

Okrajna obrtna zbornica je izdelala predlog in program potreb obrtništva v letošnjem letu. V investicijskem programu predvidevajo 120 milijonov din. S temi sredstvi bi zgradili samo eno novo obrtno delavnico, ostala sredstva pa bi po-

rabili za obnovo in popravilo obstoječih delavnic, posebno tistih, kjer bi z malenkostnimi sredstvi povečali proizvodnost obratov.

Lani so bila ocenjena osnovna sredstva socialističnega sektorja obrti na 216 milijonov din, osnovna sredstva privatnega sektorja pa so znašala 580 milijonov din. Obrtna sredstva, ki jih je porabil socialistični sektor obrti lani, znašajo 110 milijonov din, to je 50 milijonov din manj, kot so bile dejanske potrebe obrtništva. Investicijskega sklada so ustvarili socialistični obrtni obrati 10 milijonov, družbeni prispevek pa je znašal 50 milijonov 960 tisoč din. Privatni obrtni sektor je prejel le 950 tisoč din kratkoročnih obratnih kreditov, od česar je, seveda tudi z lastnimi sredstvi, prispeval družbi 55 milijonov 700 tisoč din. Dobro bi bilo ob primerjavi navedenih statističnih postavk razmisliti tudi o kreditiranju pošte-

ristnost nadaljevanja in širjenja medsebojne izmenjave gladišč v zvezi z obračunavanjem posameznih problemov in krepitvijo odnosov, in sicer tako v neposrednih stikih, kakor tudi v okviru Združenih narodov.

Prav gotovo bo obisk predsednika Tita v Egiptu in še prej v Etiopiji ugodno vplival ne le na vse tri države, temveč bo mnogo prpomogel v nadaljnji krepitvi mednarodnih odnosov in k udrditvi mira v svetu, kakor je to bil primer je lani ob istem času, ko je maršal Tito bival v Indiji in v Burmi.

V razgovoru državnega tajnika Koče Popovića s tujimi dopisniki raznih listov, je bilo tudi rečeno, da bo predsednik egiptoske vlade Gamal Abdel Naser obiskal Jugoslavijo, vendar natančen datum obiska ni bil določen.

FRANCIJA

V zadnjem času tudi ni manjkalo političnih dogodkov drugod po svetu. Med najpomembnejše sodijo gotovo skupščinske volitve v Franciji, ki so prinesle zanimive rezultate. Značilno za te volitve, je, da sta se okrepili obe skrajni stranki, to je lenica, ki jo predstavljajo komunisti, in desnica, ki jo predstavljajo ekstremistično razpoloženi »pužadisti«, zaslopniki tako imenovanih »malih obrtnikov«, ki pa močno diše po fašizmu. Medtem pa je sredina, republikanci, s faurom in Mendès-Francem, precej izgubila na glasovih in v bodočem parlamentu nikakor ne bo mogla predstavljati zanesljive večine. Se pravi, da nova plada v Franciji ne bo imela naloge, kvečjemu se težijo kot pa prejšnje. Vsekakor bo Franciji potrebna močna državniška osebnost brez ekstremnih ciljev, ki bo znala pravilno oceniti politično situacijo, zlasti pa še napredne sile Francije.

nih privatnih obrtnikov. Okrajna obrtna zbornica je ugotovila po dejanskem stanju, da bi bilo potrebno dati privatnemu sektorju obrti najmanj 20 do 30 milijonov din obratnih kreditov.

Obrt pri nas je lokalnega značaja, zato bodo morale posamezne občine dobro pretehtati stanje obrtništva in načelno odgovoriti na vprašanje, kako naj se obrt razvija in krepí. Nekateri občine n. pr. Ljutomer, Cankova in Radgona, so že obširneje razpravljale o stanju obrti na območju svojih občinskih ljudskih odborov, dočim se ostali Ob LO premalo zanimajo za to, tako važno gospodarsko panogo Pomurja.

Za uspešno delo in razvoj obrtništva pri nas se je doslej premalo zanimala tudi trgovska mreža. Slaba izbira različnega materiala je prisilila obrtnike kakor socialističnega tako privatnega sektorja, da so hodili po material v različne kraje naše republike. S tem so si seveda večali stroške, ki so jih morali vračunati v opravljeno delo in v cene svojih izdelkov. Prav iz tega stališča ni slaba ideja o ustanovitvi obrtniške zadruge, ki bi odpravila ta problem. Za ustanovitev obrtniške nabavno prodajne zadruge je že imenovan poseben iniciativni odbor.

KULTURNI

Prežihovega Voranca in mnoge njegove študije o slovenski književnosti in kulturi pogovorno pričajo o tem.

Kot prekmurški rojak je dr. Pavel posvetil veliko skrb tudi znanstvenemu raziskovanju jezika, kulture in narodopisnih vprašanj svoje rodnine. On je eden izmed prvih znanstvenih delavcev, ki je postavil svoje študije o jeziku in drugih kulturnih vprašanjih Prekmurja na tla znanstvene resnice. Naj ob tej priložnosti opozorim na njegovo delo »Glasoslovje in oblikoslovje slovenskega narečja«, ki ga je 1909. leta izdala madžarska znanstvena akademija, potem na mnoge njegove jezikovne in narodopisne razprave ter članke po raznih revijah, predvsem pa na rokopisna dela iz njegove zapuščine, na »Prekmursko slovensko slovno«, »Primerjalno glasoslovje, oblikoslovje in sintaxo domačega (prekmurskega) slovenskega jezika« (1500 strani), »Madžarske izposojenke v domačem slovenskem jeziku«, »Pridelovanje olja in buč na Grickem« itd.

O dr. Pavlu, slavistu, kulturnem posredovalcu in pesniku bi se lahko zapisalo le marsikaj pozitivnega. Naj podčrtam samo še njegovo napredno umerenost, njegov humanizem. Zaradi svojih srčnih vezi s slovensko kulturo, zaradi svojega protišoviniističnega, protivelikohungarističnega stališča, zaradi svojih republikanskih simpatij in dejavnosti (bil je lokalni prosvetni funkcionar in član redakcijskega odbora v sovjetski madžarski republiki), je bil v Hortyjevski Madžarski ka-

BESEDE SPOMINA

Ob desetletnici smrti dr. Avgusta Pavla

Cudno naključje je hotelo, da se nam je tako rekoč ob desetletnici svoje smrti znova predstavil naš pokojni cankovski rojak, preseljenec slovenskih književnih stvaritev v madžarsčino — dr. Avgust Pavel. Pri budimpeštanski založbi »Uj magyar könyvkiadó« (Nova madžarska založba) je znova izšel v knjižni izdaji njegov prevod dveh Cankarjevih del — »Hlapca Jerneja« in povesti »Na klancu«. Zato je prav, da si vsaj v bežnih obrisih priključimo v spomin njegov lik in njegovo delo.

Sombatheljski dnevnik »Szabad vasmegye« je 3. januarja 1946. leta objavil daljše poročilo o smrti 59-letnega dr. Pavla v tamkajšnji bolnišnici. Turobna vest nas je iznenadila vse, ki smo ga poznali in ki smo od njega v novih prilikah mnogo pričakovali na področju madžarsko-jugoslovanskega kulturnega sodelovanja.

Pavel je bil madžarski profesor in pesnik, dober slavist in slovenski rojak. Prekmurec. Čeprav je odlično obvladal madžarsčino, čeprav je v tem jeziku pisal celo verze, nikdar ni zatajil svojega materinskega jezika. Spominjam se, kako mi je nekega zimskega večera, nekaj mesecev pred izbruhom druge svetovne vojne, na svojem domu v Szombathelyu pripovedoval o nadlegovanju, ki mu je bil izpostavljen zaradi svojega poštenega odnosa do materinskega jezika, kulture in svojega rodu. Spominjam se tudi najinega srečanja ob odkritju spomenika osvoboditeljem v Szombathelyu, nekaj mesecev pred njegovo smrtjo. Bil je poln načrtov za delo pri jugoslovansko-madžarskem zbljevanju in

mnogo je mislil na rodno Prekmurje, na Slovenijo, zakaj tam so bile njegove korenine, tja se je vračal v najsamotnejših urah svojega življenja, čeprav se je skoraj povsem življal v madžarsko sredino... Najin takratni razgovor je bil v glavnem razgovor o svetu ob Muri, o slovenskih političnih in kulturnih vidikih, ki so mu bili pri srcu. Poznal sem skrito tragičnost njegovega intelekta, poznal prajane iskre domotožja, vendar takrat nisem niti pomisljal na to, da so njegova, tiho tleča notranja hotenja po svoje usmerjala najin zadnji razgovor.

Čeprav dr. Pavel ni končal vsega svojega življenjskega dela, njegovo ime ne more zbledeti.

Danes, deset let po njegovi smrti, ni pretirano reči, da smo v njem, tako Slovenci kot Madžari, mnogo izgubili. Bil je eden izmed najiskrenejših pobornikov jugoslovansko-madžarskega prijateljstva in doslej brez dvoma najkvalitetnejši in najplodnejši informator, posredovalec in prevajalec slovenskih avtorjev v madžarsčino. Njegovi mojstrski prevodi Cankarja, Jenka, Zupaničja,

Problemi šolstva v radgonski občini

Na zadnji občinski seji so mnogi razpravljali med drugim tudi o šolstvu. Izčrpano poročilo o problemih šolstva v občini je prebral predsednik Sveta za šolstvo, tovarš Jože Bezjak. Iz njegovega poročila posnemamo, da je v občini devet šolskih okolišev in to v Murščaku, Kapeli, Slatina Radencih, Negovi, Spodnji Sčavnici, Stogovcih, Apačah, Gornji Radgoni in Orehovcih, z 9 osnovnimi šolami in 2 nižjima gimnazijama z 79 oddelki. V osnovnih šolah je 2.151, v dveh nižjih gimnazijah pa 525 otrok, učilnic pa le 55, tako da pride na eno učilnico povprečno 80 otrok. Zaradi pomanjkanja učilnic je dopoldanski pouk samo v 55 oddelkih. Za sedanje število učencev bi potrebovali še 50 učilnic.

V občini je tudi vajenska šola s 87 vajenci, glasbena šola s 95 učenci ter 8 kmečko-gospodarskih šol z 11 oddelki in 359 učenci. Vajenska šola, ki gostuje deloma tudi v osnovni šoli, bi potrebovala še 3 učilnice, ki

jih bodo uredili v gradu. Pri sedanjem stanju šolstva manjka v občini na osnovnih šolah najmanj 10 učiteljev, na gimnazijah pa 6 predmetnih predavateljev.

UČILNICE V POGLEDU ZDRAVSTVENIH PREDPISOV

odgovarjajo samo delno. Po zdravstvenih predpisih bi naj znašala površina tal na učenca 3 do 4 m², kar pa ne doseže niti ena učilnica. Izjemen in prvi primer bo nižja gimnazija v Gornji Radgoni, ki se bo preselila v nove prostore v gradu. V sedanjih učilnicah beležijo največjo površino tal učilnice v Radencih in Apačah. Po novi razdelitvi prostorov v gradu, bo nižja gimnazija v Radgoni prva šola v občini, ki bo še nekako odgovarjala zdravstvenim predpisom. Imela bo telovadnico, primerne garderobe, pionirsko sobo in primerne prostore za zbirko učil.

USTANOVITEV NOVIH ŠOLSKIH OKOLIŠEV — POTREBA PO INTERNATU

Dejstvo, da ima do šole 4, in nad 4 km hoda 767 otrok, 56 otrok pa celo 7 km, nam vsiljuje misel, da bo treba ustanoviti nove šolske okoliše vsaj za prve štiri razrede. V tej zvezi se pojavlja tudi potreba po internatu pri nižji gimnaziji v Gornji Radgoni. To željo izražajo starši na vsakem roditeljskem sestanku. Starši so pripravljeni prispevati vzdrževalnino v denarju. Z ustanovitvijo osemletne šole, bodo male okoliške šole navezane na osemletno šolo. Sedanje število oddelkov na radgonski gimnaziji bi s tem naraslo vsaj za 4 do 5 oddelkov. Razdalja do šole pa bi se tudi za veliko število otrok povečala. Zaradi tega je vprašanje internata popolnoma razumljivo in utemeljeno. Priliv v ta, edini internat v občini, bo od leta do leta večji.

Ik

POLLETNI UČNI USPEHI V KRIZEVSKI GIMNAZIJI:

Še vedno stare težave

Ob pregledu polletnega dela nižje gimnazije v Križevcih pri Ljutomeru smo med drugimi tudi pregledali letošnje ocene dijakov. Ugotovili smo, da dela dijakom največ težav tuj jezik. Tu je odstotek slabih ocen najvišji in znaša 25 od sto. Seveda ni v vseh razredih enako, najslabše je v nižjih. Takoj za tujim je slovenski jezik in nato matematika. V obeh predmetih je odstotek slabih ocen 22 od sto. V ostalih predmetih je stanje normalno.

Zakaj ravno v teh predmetih? Dejstvo je, da je bil tuj jezik vedno problematičen in to že prej, ko je bila gimnazija še na svobodni izbiri. Danes je toliko težje, ker se dijaki neradi učijo, ker zahteva učenje tujega jezika napor učenca. Tudi starši doma bi lahko k temu več pripomogli. Žal pa pri mnogih prevladuje mnenje, da mu znanje tujega jezika ne bo nikoli koristilo. Slovensčina, ki je naš materin jezik, bi vendar morala biti boljša. Tako marsikdo pravi, To pa ne drži. Otrok je komaj 4—5 ur dnevno v šoli, drugače je doma. V kratkem času, ki ga prebije v šoli, nam ne uspe, da bi ga lahko privadili k pravemu knjižnemu jeziku. Poleg tega bi morali dijaki tudi mnogo čitati, kar je pa do neke mere omejeno. Šole bi morale imeti bogate pionirske knjižnice z lahkimi čitvami, kar bi otroka bolj pritegnilo. Tega pa danes večina šol nima, zato je mnogokrat pouk slovenščine samo mehaničen, ne pa praktičen. Matematika pa je že nekoč delala težave in lahko rečemo, da so iste težave še danes.

Celoten šolski uspeh je kljub temu boljši od lanskega. Od 353 dijakov jih je izdelalo ob prvem polletju 190 ali 53%. Od slabih je 14% takšnih, ki imajo eno nezadostno in 12% z dvema nezadostnima. Za te še lahko računamo, da bodo svoje ocene popravili do drugega polletja.

J. Majcen

Polletni učni uspehi na lendavskih šolah so boljši od lanskih

Lendavske šole: osnovno, nižjo gimnazijo, vajensko šolo, obiskuje 864 učencev. Polletni učni uspeh, v primerjavi s prejšnjimi leti, pomeni napredek. Gotovo, da je k temu pripomogel tudi dober šolski obisk, ki so ga zabeležili na vseh treh šolah. O posameznih šolah nekaj števil. V 10 oddelkih osnovne šole je 358 učencev, od tega obiskuje dva madžarska oddelka v Dolgi vasi 42 učencev. V prvem polletju je dobilo

kov. K izboljšanju uspeha je v marsičem pripomogel dober obisk, saj znaša polletni obisk 97,52%. Dijaki so izostajali v manjšem številu le v jeseni ob trgatvi. Povezava s šolo in domom je dobra, vendar je še okrog 50% staršev, ki se ne zanimajo za delo svojih otrok v šoli. Prostori so še vedno najbolj pereč problem, tako so vsi razredi celodnevno zasedeni. Na šoli še vedno primanjkuje 4 učne moči. Na željo star-

Z lanske letne razstave likovnih umetnikov na Pomurskem tednu

pozitiv, ocene 82,94%, negativ, 15,99% 3,32% pa odpade na neocenjene. Pri slednjih sta še vedno dva učenca, ki jih starši ne pošiljajo v šolo, vendar pa se je v primerjavi z lanskim letom izboljšalo stanje tudi v tem oziru. Tu se že odraža delo šolskih odborov, ki ugodno rešujejo tudi problem cigánov. Letos obiskujejo šolo v Dolgi vasi le 5 cigani, ki pa zelo redno prihajajo k pouku.

Na nižji gimnaziji je 15 oddelkov s 457 učenci, od tega obiskuje 186 učencev madžarske oddelke. 61,78% pozitivnih v prvem polletju pomeni napredek, saj je učni uspeh v primerjavi z lanskega boljši za 4% boljši. Najboljši uspeh je dosegel IV. a razred, kjer je izdelalo 77% dija-

šev in dijakov madžarske narodne manjšine, naj se razen obveznega pouka slovenskega jezika v madžarskih oddelkih uvede večje število ur, imajo sedaj predavanja izven urnika.

V vajenski šoli je dobilo pozitivne ocene v prvem polletju 78,43% dijakov, odstotek pa bi bil še mnogo višji, vendar dela mnogim dijakom težave jezik, najti pa je tudi primere preobremenjenosti v delu pri privatnih mojstrih, kjer nekateri delajo celo ponoči.

-jo

Občni zbor rezervnih oficirjev v Murški Soboti

V četrtek, 5. januarja so imeli člani soboškega pododbora Združenja rezervnih oficirjev v M. Soboti svoj občni zbor, ki pa je bil bolj slab obisk, ker je bil čas — ob 10. uri dopoldne — pač nesrečno izbran. Iz poročila predsednika je razvidno, da je bilo lani v M. Soboti za rez. oficirje 11 zanimivih predavanj, da so rezervni oficirji prisostvovali pri vajah aktivne vojske in se udeležili tudi divizijskih manevrskih vaj v Ptuj. Zaradi oddaljenosti sta v bodoče predvidena nova pododbora v Cankovi (za občini Cankova in Grad) in v Salovecih. Tudi letos bodo imeli redna predavanja, predvidene pa so tudi razne poučne ekskurzije.

Tone Novak

Prosvetno društvo na Tišini...

...je izpolnilo s programom deset proslav, naštevali so tri odrske igre in imeli sedem nastopov; imajo dober mešani pevski zbor, ki se kvalitetno dviga, in pionirski pevski zbor, kjer si pripravljajo kadre za mešani pevski zbor. Knjižnica redno izposoja knjige; trenutno imajo 70 ljudi v kmetijsko-gospodinjstvi šoli, a v blagajni je bilo na dan obnega zbora 35.000 dinarjev gotovine. To je približen obračun dela prosvetnega društva na Tišini za leto 1955.

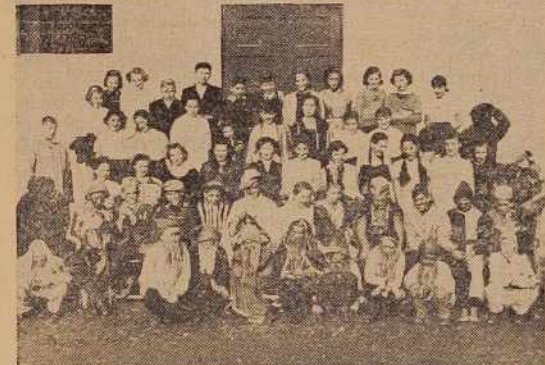
Vsak, ki pozna delo prosvetnega društva, bo takoj vedel, da nisem omenil truda, ki je potreben, da se tak program izvede. Sicer pa se tudi Tišinci niso s tem hvalili na občnem zboru, zato o tem ne pišem. Vendar moram vsaj omeniti, da je tako delo hvalevredno.

In sedaj?

Društvo ni prenehalo s delom. Omenil sem že, da imajo kmetijsko-gospodinjstvo šolo, toda pozabil sem povedati, da se oba zbora pripravljata za nastop, ki ga bodo imeli v kratkem. Naj omenim, da ima za to delo veliko zaslug tov. Križman, pečovodja obeh zborov. Skromen je in tih, a priden delavec. Ne vem, koga bi še omenil. Tovarš Ficko dela v knjižnici, povsod pomaga pri delu tovarša Rajbar in Koltaj, a premalo je prostora, da bi imenoval še ostalih 45 članov, ki so bili v preteklem letu zaslužni za delo društva. Na občnem zboru so ugotovili, da jim manjkajo prostori. Ta pojav je bil nujen, ker jih je količina dela na to opozorila. Po daljši razpravi so se zednili, da bi bilo potrebno začeti z ureditvijo dvorane v združenem domu. To bo težko delo, toda če ga bodo s pomočjo ostalih organizacij, s katerimi so v preteklem letu tesno sodelovali, in s pomočjo zadruga rešili, bodo veliko dosegli.

Imajo še eno željo: urediti park. Pri tem delu jim bodo gotovo pomagali vsi kulturni Tišinci. Imajo celo namen povabiti godbo na pihala iz Sobot, ki bi poživila park s koncertom.

Mislím, da mi ne bodo zamerili, če izdam njihov mali greh. V tej sezoni še niso začeli s predavanji v okviru Ljudske univerze, kljub temu, da so s pomočjo SZD!

Pionirska dramska družina gimnazije v M. Soboti ob uprizoritvi »Snežulčice«

ni zahtevna, vendar je treba te in one stvari popraviti. Včasih so nastajali nepotrební odmorí. Pomanjkljive so bile tudi maske. Igra je bila drugače spretno odigrana. Vso stvar sta poživila še Jaka in Neža, ker sta govorila v domačem narečju.

in nakazoval novo delo. Kulturno-prosvetno delo mora usmerjati vso prosvetno dejavnost v naprednem socialističnem duhu.

Da bomo pri delu čimbolj uspešni, bo treba organizirati zlasti v zimskih mesecih dobra predavanja. Ta način izobraževanja je zadnje čase pri nas precej popustil. Komí-

vale samo »brenčeeče čebele, breze, cvetice, potokice« — deset let po njegovi prezgodnji smrti na njegovo nedokončano, vendar veliko delo ne moremo, ne smemo pozabiti. Kdor koli se bo kdaj lotil proučevanja jugoslovansko-madžarskih kulturnih odnosov, še posebej pa pisanja kulturne zgodovine Prekmurja, bo moral ne samo enkrat zapisati, ponoviti in podčrtati njegovo ime.

F. Šebjanič

Ob drugi številki „Utrinkov“

Ce smo lahko ob prvi številki »Utrinkov«, literarnem glasilu Ekonomske srednje šole in Gimnazije v M. Soboti, zapisali, da je napravila v glavnem ugoden vtis in smo upravičeno pričakovali, da se bo naslednja številka še dvignila, moramo, žal, ugotoviti, da je padla. Morda gre padec na račun naglice, s katero so dijaki drugo številko izdali ali pa na račun samozadovoljstva in nekritičnosti, ki jo opazimo, ko listamo po tej, drugi številki.

V glavnem nastopajo avtorji iz prve številke, nekaj imen pa je tudi novih. Prostor nam ne dopušta, da bi se spuščali v podrobno kritiko in analizo posameznih prispevkov. Na splošno ugotavljamo, da je pesniški del revije nekoliko boljši od proznega, čeprav se tudi ob pesmih pozna ohlapnost verzov, nedodelanost rim, prehitra zadovoljitev in ne nazadnje tudi vsebinska revščina, saj se od ljubezenskega motiva le redkokateri avtor povzpne

do česa drugega. Osebo sta mi v tej številki še najbolj všeč »Jesen Silve Valpatičeve in v neki meri tudi Erjavčeva »Balada«, prva zaradi nežnosti občutja in tihe, skoraj melanholične melodike, ki preveva pesem, druga zaradi originalnosti motiva in misli v njej, ki da misliti.

Prozni del je, kakor sem že omenil, znatno slabši od pesniškega. Morda je še najboljši prispevek Draga Grah »Rad bi jih imele, tako zaradi motiva, kakor tudi glede obdelave. Kovaški vajenec zleze pod avto, kjer mora s klavirom odstreli led na karoseriji. Pri tem mu roki zmrzneta in ko se oprime vroče cevi, ostane samo še krvavo meso na dlaneh. Razmišljanje, oziroma pogovor v podzavesti, ki ga vodi vajenec pod avtomobilom, zelo jasno kaže na to, da se Grah vzorje pri sodobnih modernih avtorjih, kar sem zapisal že v oceni zadnje številke. To je prav in priporočljivo, vendar bo moral Grah (kakor tudi

ostali) storiti še mnogo, da se bo dokopal do lastnega, čimbolj izvirnega izraza. Druga njegova črtica »Ko še nista vedela« je znatno pod povprečjem Grahovega pisanja.

Alfred Matiš objavlja črtico »Med odmorom«, pravzaprav sliko, še boljše skico dveh zaljubljenih, študenta in študentke in njun pogovor med odmorom. Matiš ima precejšen smisel za pripovedovanje, vendar bi si lahko izbral kak močnejši motiv.

Ostali prozni prispevki ne presegajo boljše napisanih šolskih nalog. Tu ne izvzemam niti prispevka U. V. »Pleša, kulturnost in jaz«, niti R. »Z dvornikov« »Umetnikova deznika«, ki sta bila zastavljena humoriistično, a tako nikakor ne izvenita.

Treba je omeniti še tehnično stran, ki je tokrat za spoznanje boljša od prve številke. Je tudi manj tiskovnih napak.

Za zaključek: če bodo hoteli sodelavci »Utrinkov« res tiskati revijo v tiskarni in če bi naj bila njihova revija predhodnik resne književne revije v Pomurju (kakor je to zapisal T. P. v »Večer«), potem bo tudi potrebno še mnogo resnega dela, večje, silovitejše poglobljenosti, kar največje samokritičnosti in mnogo, mnogo vztrajnega ter upornega dela na vsaki pesmi, pri vsakem proznem prispevku. Poučarjam: talentov okoli revije »Utrinki« ne manjka, toda talent je treba vedno izrabiti do konca, samo nakazati ga, je premalo.

Franc Šrmpf

težišče proučevanj in bodočih ukrepov

V 52. številki Pomurskega vestnika je bila pomurska javnost v članku z naslovom obveščena o delovanju sveta za gospodarstvo pri OLO oziroma njegovega kmetijskega odbora. Takoj v začetku povejmo, da sem v tem članku opisal kolektivno delo članov sveta oziroma odbora in da tisto, kar je bilo napisano, ni bilo plod moje miselnosti, razen kolikor se kot član v glavnem strinjam z njimi. Vsekakor pa imam kot pisec članka prijeten občutek, da sem izrazil mišljenje velikega kroga sposobnih strokovnjakov in gospodarstvenikov.

Misli, ki jih je nanizal v svojem prispevku ing. Franc Skledar v 52. številki našega lista, so vsekakor tehtne, so pa zažete v referatih, ki so jih po zamisli kmetijskega odbora sestavili posamezni njegovi člani ali pa strokovnjaki OZZ. Te misli bodo konkretno utelešene v delovnem programu sveta za gospodarstvo.

Natančna analiza sedanjega stanja je brez dvoma osnova, če hočemo izboljšati naše kmetijstvo. Pot od zaostalega do razvitega in naprednega kmetijstva pa ni tako enostavna in je povezana z mnogimi objektivnimi in subjektivnimi činitelji. Tudi v Pomurju homo lahko izboljševali kmetijstvo le v okviru vsega jugoslovanskega agrarno-gospodarskega programa. Lokalni organi bodo morali paziti, da ne bomo zaostajali za tem splošnim programom. Prav bi bilo, da bi pri nas v tem prizadevanju vodili, zato pa nam je potreben takšen organ, ki bo lahko kar najbolj uspešno opravil to težko in odgovorno nalogo. Pobudniki ideje o »svetu za kmetijstvo« pa naj trezno premislijo, ali in koliko homo s tem napredujejo, kajti kakor na dlani je, da tudi s svetom ne bo mogoče na veliko prehiteti splošnega kmetijskega razvoja. Naši kmetovalci, zadrugniki, sleščatelji kmetijskih šol in strokovnjaki pričakujejo poleg obljub tudi dejanja! Osnujmo torej svet za kmetijstvo, če ho imel res boljše pogoje za delovanje, nikakor pa ga ne predstavljajmo našim kmečkim ljudem kot neko »čarobno palico«!

Članek »Cilj naj bo skupen« znanega strokovnjaka ing. Lada Jeršeta pa je napisan brez vsakih razglabljanj in v zadnjem odločilnem jurišu: ali — ali! Spričo tega pisec ni mogel biti kdo ve kaj obziren, saj je imel pred sabo samo trenutke odločitve!

Svet za kmetijstvo ali kmetijski odbor pri gospodarskem svetu? — za to sem se opredelil na sestanku kmetijskih strokovnjakov, o čemer pa ni nihče glasoval. Velika večina navzočih je bila takrat za samostojen kmetijski svet, katerega pa smo pozneje zavrnili v razpravi na sejah gospodarskega sveta. Toda ne za vedno! V svojem članku pa nisem navedel mojega osebnega mišljenja, marveč le sklepe kmetijskega odbora in gospodarskega sveta, torej kolektivno mišljenje, ki bi ga moral ing. Jerše spoštovati in kot tajnik kmetijskega odbora o njem tudi pravilno obveščati javnost.

Ing. Jerše poskuša svetu za kmetijstvo naprtili vse mogoče dolžnosti — od upravno-oblastnih do operativnih in pospeševalnih, ne vidi pa nobene razlike med nalogami sveta oziroma sedanjega kmetijskega odbora in operativnimi nalogami kmetijske službe pri OZZ. Skratka: hrvaško »Poljoprivredno stanico« poskuša nadomestiti oziroma zamenjati s svetom za kmetijstvo. Kako pa delujejo te »Poljoprivredne stanice«, naj nam pove dobeseden prevod sestavka dr. inz. Miljenka Brinjeza v listu »Stočarstvo« (št. 5-6/55) pod naslovom »Predlog za program dela kmetijskih postaj za napredek živinorej«, v katerem piše med ostalim naslednje:

»Državni sekretariat za gospodarstvo NRH je osnoval na območju posameznih okrajev »kmetijske postaje«, od katerih jih večji del deluje s prav dobrim uspehom... Ker pa delovni program teh postaj še vedno proučujemo, posredujem nekaj predlogov...« itd.

Torej ne delajo vse prav dobro in se nova razmišljanja so potrebna v zvezi z njimi! Tako je pri hrvaških strokovnjakih, medtem ko ing. Jerše ne razmišlja o tem, temveč hoče kar slepo kopirati.

Dalje piše dr. Brinjez, da bi morala kmetijska postaja, če bo hotela izboljšati živinorejo, točno spoznati strukturo in zmogljivost živinoreje. Na osnovi tega bo potrebno sestaviti načrte za izboljšanje posameznih panog živinoreje, kajti le tako bo mogoče denarna sredstva smotrno uporabljati. Živinorejo pa bomo lahko najprej izboljšali z združevanjem živinorejcev v združne organizacije, ki bodo delovale pod strokovnim vodstvom kmetijske postaje. Kmetijska postaja bo morala pomagati združnim organizacijam ne samo pri ustanavljanju zadrug, marveč tudi pri njihovem nadaljnjem delovanju, morala bo o tem voditi posebno evidenco itd. Da bomo lahko živinorejce vključili v živinorejske zadrug, bomo morali organizirati trg za živino, meso itd. — navaja avtor pod geslom bodočnosti.

Kar vse dokazuje, da od tistega, kar je pisec videl v Čakovcu in v Sisku, hrvaški bratje kar malo poznajo v rožnati obliki. Iz ust strokovnjaka kmetijske postaje Križevci na Hrvaškem pa sem na svoja ušesa slišal, da jim manjkajo utrjene kmetijske zadrug, ki bi omogočile uspešno delovanje postaje. Za to so primerjali naše zadrug, članek dr. Brinjeza nam torej pove več kot pa moda in okus našega pisca.

Naši republikani pristojni činitelji menijo, da ne kaže kopirati kmetijske službe po Hrvaški iz preprostega razloga, ker so pri nas z dosedanjim delovanjem v okviru kmetijskega združništva položeni drugačni temelji. Vsi težimo za istim smotrom, toda oblika poti je drugačna in prilagojena našim razmeram, v katerih je vse bolj in bolj tudi našemu strokovnjaku omogočeno, da uveljavi svoje sposobnosti in hotevja v prid kmetijstvu.

Posamezni ObLO že imajo svete za kmetijstvo, drugi spet odbore za kmetijstvo, pri tretjih pa kmetijske naloge opravlja kar svet za gospodarstvo. To so občine uredile s svojimi statuti, razmeram primerno. Zagotovo jih je pri tem vodila glavna misel, da ni važna oblika, marveč vsebina dela.

Poseben svet za kmetijstvo ali ne?

Razprava o organizaciji gospodarske službe pri OLO se nadaljuje, zato mi dovolite, da izrazim svoje mnenje.

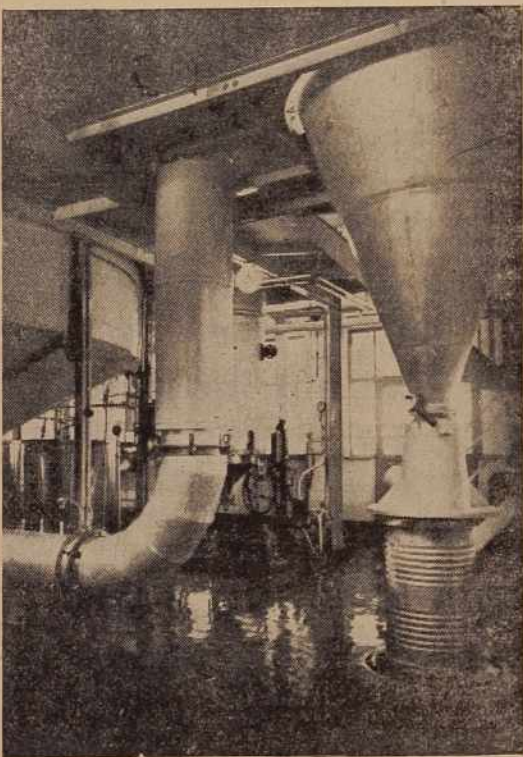
V polemiki — ali poseben kmetijski svet ali pa ne — se pisci niso dotaknili najosnovnejših momentov, katere moramo imeti pred očmi, ko govorimo o reorganizaciji. Preden se odločimo za nekaj novega, je treba neizogibno pokazati na slabosti sedanje in prednosti drugačne organizacije. Reorganizacija zaradi

Prepričan sem, da se v svetu za gospodarstvo katerekoli občine v Pomurju, ki sicer nima samostojnega sveta za kmetijstvo, ni majo o čem toliko pogovarjati kot prav v kmetijstvu. In vsi oni bodo odslej povezani z gospodarskim svetom pri OLO ali njegovim kmetijskim odborom, ki je že tudi sklenil, da bo o razpravi in svojih sklepih redno obveščal ObLO in ustrezne njihove organe, kar pričakuje tudi v obratnem smislu. Za uresničenje te naloge je bil zadolžen prav ing. Lado Jerše, ki bo menda že sedaj izvedel za svojo službeno dolžnost!

Ing. Tone Skvarč

Gospodarski svet mora namreč pri svojem delu resno računati z dejstvom, da je čas zlata vreden.

Resnici na ljubo je treba tudi povedati, da so člani sedanjega kmetijskega odbora zelo delavni. Sestanejo se redno vsakih 14 dni, kar pomeni, da prihajajo kmetijci, ki so tudi člani gospodarskega sveta, vsak četrtek v M. Soboto na sejo. Seje trajajo po 5 ur. Potemtakem je odveč vsako sumničenje na njihov račun.

Murska Sobota: Pogled v obratni prostor Tovarne mlečnega prahu (Foto Kološa)

reorganizacije pa je laično in lahko tudi škodljivo delo.

Če pisci zagovarjajo ustanovitev posebnega sveta za kmetijstvo pri OLO, že samo s tem hote ali ne hote izražajo nezaupanje do delovanja sveta za gospodarstvo oziroma njegovega kmetijskega odbora, pa čeprav ga natančno ne poznajo.

Ne branim sedanjega gospodarskega sveta, marveč hočem le povedati, da je že na dosedanjih sejah sprejel veliko število važnih sklepov. Seja je vsakih 14 dni in na vsaki seji sprejmemo od 80 do 120 sklepov, med katerimi ni malo takih, ki se nanašajo na kmetijstvo. Ugotoviti pa moramo, da precej teh sklepov ne uresničujemo.

Če že govorimo o reorganizaciji, potem pokažimo na slabosti sedanje organizacije in ugotovimo prednosti nove. Gospodarski svet bo z zadovoljstvom sprejel vsako razpravo, ki bo temeljila na tej osnovi.

In še nekaj je važno, ko razpravljamo o posebnem kmetijskem svetu ali proti njemu: vloga sedanjih občin in novih okrajev. Pisci očitno pozabljajo, da smo ustanovili nove občine zato, da bi jim izročili tudi nekaj pristojnosti s področja kmetijstva. Gospodarski svet pri OLO tega ni mogel prezreti, čeprav je imel težave z nekaterimi strokovnjaki, ki so hoteli imeti vse centralizirano v novem sistemu. Vloga sedanjega gospodarskega sveta se dokaj razlikuje od vloge prej-

Mnenja posameznikov naj bi pripomogla k ustrezni odločitvi

V našem listu se je zadnje tedne oglasilo več uglednih kmetijskih strokovnjakov in gospodarstvenikov, ki so javno povedali svojo besedo o tem, ali je Pomurju potreben samostojen svet za kmetijstvo ali pa naj ostanemo pri dosedanjem odboru za kmetijstvo kot posvetovalnem organu Sveta za gospodarstvo pri OLO M. Sobota. Naj še enkrat strnjeno obelodanimo mnenja posameznikov!

Ljudski poslanec tov. Pavle Korosec: Samostojen svet za kmetijstvo pri OLO bi se prav gotovo bolj učinkovito bavil s kmetijskimi problemi.

Ing. Lado Jerše, okrajni agromom: Pri okrajnem in pri občinskih ljudskih odborih bi bilo potrebno

ustanoviti svete za kmetijstvo, ki bi se lahko bolj podrobno in praktično ukvarjali s kmetijskimi problemi v tej izrazito agrarni pokrajini.

Kolektivno mnenje Sveta za gospodarstvo OLO M. Sobota: Vážna je vsebina, ne pa oblika dela. — Sedanja organizacija kmetijske službe je edino pravilna v dandanašnjem času in pogojih. — Najvažnejše je: delovanje v okviru kmetijskih zadrug.

Ing. Franc Skledar, direktor KG Rakican: Prepričan sem, da bi z ustanovitvijo sveta za kmetijstvo pri OLO dobili oblastni organ, ki bi v našem Pomurju enotno vodil in usmerjal zaostalo kmetijstvo k napredku; z njim bi dali našemu kmetijstvu večji poudarek in tisto vlogo, ki mu pripada.

Rado Pušenjak, predsednik Sveta za gospodarstvo OLO M. Sobota: Če že govorimo o reorganizaciji, potem pokažemo na slabosti sedanje organizacije in prednosti nove. — Naša osnovna dolžnost je: usposobiti občine, kajti prav v tem je treba iskati ustrezno rešitev.

Ing. Tone Skvarč, direktor VG Kapela: Osnujmo torej Svet za kmetijstvo, če bo imel res boljše pogoje za delovanje, ne predstavljajmo pa ga našim kmečkim ljudem kot neko »čarobno palico«.

Po vsem, kar je bilo dosedaj zapisanega v našem listu za samostojen kmetijski svet ali proti njemu, menimo, da smo storili svojo dolžnost do pomurske javnosti in avtorjev. Zato zaključujemo to razpravo z mnenjem, da bi bilo prav, če bi o vsej stvari še enkrat temeljito razpravljala OLO na eni izmed prihodnjih sej ter našel tudi ustrezno in zadovoljivo rešitev.

Uredništvo

Kmetijska zadruga »KMETOVALEC« V LJUTOMERU

Kmetovalci Ljutomeru in njegove okolice so bili precej časa brez organizacije, v kateri bi lahko uveljavljali svoje težnje in hotevja. Z novim letom pa so temu napravili kraj. Začeli so se zbirati okrog dosedanje kmetijske zadrug v Radomerju, ki šteje že sedaj okrog 120 članov. Radomerska zadruga je potemtakem soliden zarodek nove zadrug, ki se bo imenovala »Kmetovalec« in bo imela svoj sedež v Ljutomeru, v njej pa se bodo združili kmetovalci iz sedmih katastrskih občin (Podgradje, Ljutomer, Slamnjak, Železne dveri, Radomerje, Noršinci in Babinci). Zadruga bo imela tudi več pospeševalnih odsekov: vinogradniško-sadarskega, poljedelskega, živinorejskega, kreditno-hranilnega itd. Če v prvih dneh njenega poslovanja so našeli okrog 200 članov.

Svojo trgovsko poslovalnico bo zadruga imela na Miklošičevem trgu (dosedanja špecerijska trgovina »Nada«), bavila se bo tudi z odkupom poljskih pridelkov in živine, sčasoma pa, ko bo dobila potrebne prostore za skladišča in prodajalnice kmetijskih strojev in potrebščin, bo posredovala svojim članom in ostalim kmetovalcem tudi umetna gnojila, sredstva za varovanje rastlin in vse drugo, kar potrebujejo pri smotrnem obdelovanju zemlje in sploh kmetovanju. Sedaj se s temi posli ukvarja zadrugno trgovsko podjetje »Zadrugnik«. S.K.

V LENDAVSKI OBČINI

Na seji Občinskega ljudskega odbora v Lendavi so razpravljali odborniki o načrtu elektrifikacije v vaseh lendavske občine.

Odborniki so ugotovili, da je delo pri elektrifikaciji v zadnjih mesecih nekoliko zamrlo, vendar pa so vasi, ki imajo že vse pripravljeno, manjkajo samo priklopi.

Odbornik Ivan Kozmicev je kritiziral tudi delo podjetja »Elektro« iz Maribora, ki zahteva za prikllop 3 do 4 tisoč din, dočim opravi neko podjetje iz Medjimurja isto delo za 1500 din.

Na seji so tudi sklenili, da bodo izvajali elektrifikacijska dela samo v vaseh, kjer si bodo oskrbeli vsaj potrebne načrte. —jo

S poti po Avstriji in Zapadni Nemčiji

Naš sodelavec in urednik kmetijskih oddaj Radia Ljubljana, tov. Stefan Kuhar, je bil na enomesečnem potovanju v zapadnih evropskih deželah. Kot rojaka smo ga zaprosili, naj napiše za naše bralce nekaj o svojih vtisih in doživljajih v Avstriji in Zapadni Nemčiji. Naši želji je ustregel, obenem pa obljubil, da bo morda še kaj napisal — o kmetijstvu v Švici in Franciji.

Za vsakdanji kruh, pa tudi ne o tem, kako iz Avstrije, ki je nekoč rabila toliko delovne sile iz Pomurja, dan za dnem odhajajo ljudje, posebno dekleta — v svet. Kam? V Zapadno Nemčijo? Ne, ker ima sama nad 1 milijon brezposelnih! Največ v Švico za služkinje, ali pa v daljni svet, v negotovost.

To je druga stran medalje, ob njej pa me je predvsem zanimalo kmetijstvo sodobne Avstrije.

Zgodovina Avstrije v preteklosti je enaka zgodovini srednje Evrope: po revoluciji 1848, leta so tudi tu ostali še razni »fursti«, grofi in druga posvetna in cerkvena gosposka. Nova Avstrija je — četudi ne povsem zadovoljivo za delovne ljudi — obratno preostala: uresničila je agrarno reformo in nacionalizirala vsa velika industrija. Nove velike stanovanjske zgradbe gradijo izključno država, državna podjetja ali združeni posamezniki v etažni lastnini. Lahka industrija, trgovina in obrt poznajo državno, združno in privatno lastnino, dočim je kmetijstvo — razen državnih in združnih vzornih posestev — v privatnih ro-

su nevolje. Kmetje zahtevajo boljše plačilo. Avstrijska ljudska stranka je za večje cene, vendar tako, da bi povečali tudi prodajno ceno. Posledica tega bi bila, da bi delavci zahtevali povišanje mezd; zato se kmetje v Knečki zvezi ne strinjajo s tem in zahtevajo, da ostane prodajna cena za potrošnike ista, njim pa naj povečajo ceno na ta način, da ukinejo prometni davek na mleko, ki ga morajo plačevati kmetje.

Kar se tiče mehanizacije kmetijstva, je treba povedati, da ni opaziti takega napredka, kakor bi to človek pričakoval po pripovedovanju in seveda računajoč s tem, da so številno težko industrijo Avstrije zgradili z denarjem in žulji narodov nekdanje monarhije. Kljub temu je mehanizacija v kmetijstvu še zelo slaba, posebno ker so večji kmetijski stroji dragi in ker je zelo draga tudi uporaba elektrike. Tako je mehanizacija na splošno omejena na manjše kmetijske stroje in naprave, ki pa jih mnogo bolj uporabljajo kot pri nas. Traktorje in mlatilnice, pa tudi večje škroplilne naprave, trosilce za umetna gnojila itd. si kmetje nabavljajo skupaj — po prostem dogovoru po več skupaj ali združeni v zadrugi. Posameznih kmetovalcev, ki bi imeli svoje traktorje ali mlatilnice, je zelo malo.

Posebnost avstrijskega kmetijstva pa je tudi skupna obnova sadovnjakov in vinogradov; take obnove se ljudje pri nas ponekod

Namesto štirih - dvoje vinogradniških posestev

V LJUTOMERSKEM OKOLIŠU

Ko bo prebral ta naslov, bo morda kdo porekel: spet od nekdaj za lase privlečena novotarija, kateri je dosojeno kratko življenje! Taki dvomi pa še zdaleč niso na mestu v primeru, ko so se gospodarski činitelji Ljutomerske občine odločili za nekaj, kar je bilo tudi pametno in premišljeno storjeno, vse po tistem znanem in v praksi že nešteto krat preizkušenem načelu: štiri palice v butari so mnogo močnejše kot ena samcata — za združitev treh vinogradniških posestev in vinarke zadruge v eno veliko gospodarstvo z ugodnejšimi perspektivami za poslovanje in gospodarjenje.

Na pobudo občinskega gospodarstvenika sveta so se z novim letom

bi mogla roditi pometne odločitve. Ven velik kolektivni združeni bivši vinčarji, kajzarji in vinogradniki imajo sedaj pred seboj mnogo bolj ravno in opredeljeno pot do napredka in uspešnejšega gospodarjenja; na večji površini zemlje (novo posestvo bo merilo okrog 900 ha obdelovalne zemlje, od tega bo imelo okrog 350 ha vinogradov) bo vsekakor mogoče bolj smotrno gospodariti, mnogo večje bodo možnosti za načrtno in smotno obnovo gorice, posestva se bodo dopolnjevala tudi v živinoreji in travništvu (Podgradje), kar je še zlasti važno zaradi pridobivanja večjih količin hlevskega gnoja, ki je izčrpanim vinogradom zelo po-

stvo bodo smotno in skladno s terenskimi razmerami in predelovalnimi sredstvi razdelili na delovišča. Posamezne delovne skupine bodo nagrajevali po delovnem učinku in kakovosti opravljenega dela. Če upoštevamo, da ob normalnih vinjskih letinah pridelajo na hektar od 16 do 18 hl vina, potem lahko kaj hitro izračunamo, da bodo pridelali na posestvu letno okrog 6000 hl ali 60 vagonov dobre kapljice. Posestvo pa bo opravljal tudi dosedanje posle vinarke zadruge; odkupovalo bo vino od zasebnih vinogradnikov in kmetovalcev, ga shranilo in šolalo v svojih kletih. S smotrnejšo obdelavo vinogradov in vedno večjim uporabljanjem mehanizacijskih sredstev bo količinski rastele tudi pridelek, stroški pridelovanja pa se bodo zmanjšali. Posestvo bo nastopalo na zunanjem trgu kot samostojen izvoznik domačih in povsod priznanih vin. Tako bodo prekrizani računski raznim nepotrebnim posrednikom. Vino bodo lahko tudi mnogo boljše negovali in tipizirali, za kar bodo skrbeli večji kletarji, pod vodstvom znanega enologa Cvetka, ki se je že pridružil kolektivu. Posestvo bo zaradi svoje gospodarske moči tudi mnogo bolj sposobno za najemanje kreditov, kar je še posebno važno zaradi drage obnove vinogradov in potrebe po gradnji velike in sodobno opremljene kleti, ki jo nameravajo v dohodnem času zgraditi v Ljutomeru in v kateri bi bilo mogoče shraniti vse pridelano in odkupljeno vino — okrog sto vagonov letno.

V kratkem bodo na posestvu izvolili nove organe delavskega samoupravljanja. Za direktorja posestva je bil imenovan Franjo Vraz, dosednji direktor VG Železne dveri, operativne posle pa bo vodil tov. Franjo Podkrajšek, dosednji direktor VG Presika. S. Klinar

Takšne prizore boste večkrat srečali v pokrajini ob Muri: Račke in goski se kaj udobno počutijo v »jezeru«

(Foto Kološa)

pridružili vinogradniškemu gospodarstvu v Železnih dverih istoimenski gospodarstvu v Podgradju in Presiki. Za to dejanje so se sredi decembra lanskega leta odločili delavski sveti prizadetih gospodarstev na skupni seji. Kmalu nato je povedal še svojo besedo kolektiv Ljutomerske vinarke zadruge: tudi mi se bomo pridružili veliki družini vinogradnikov!

V prid tej združitvi govore mnogi gospodarski činitelji, ki jih je skrbna analiza sedanjega stanja za prizadetih posestev potisnila v ospredje in s tem tudi v razpravo, ki je bila sprva sicer malo pobarvana z lokalističnimi predsodki in tudi tehničnimi pomisleki. V delovnem kolektivu najmočnejšega posestva v Železnih dverih, ki je imel lani v devetih mesecih 49 milijonov din dohodka v primerjavi z 26 milijoni din na ostalih dveh posestvih (Železnodvorsko posestvo je tudi po površini obdelovalne zemlje in vinogradov večje od obeh vrstnikov), se niso mogli takoj in brez oklevanja sprijazniti s tem, da bi vzeli k sebi gospodarsko slabša partnerja. Tudi v Podgradju se niso takoj odločili, kajti menili so, da kmetijska šola ne bo zlahka izhajala brez posestva oziroma zaledin, na katerem bi se njeni učenci lahko tudi praktično usposabljali. Dosedanja praksa je marsikje pokazala, da se take šole brez svojih posestev niso obnesle (Turnišče v ptuj. okraju) — tako v pogledu preskrbe kakor tudi povezave teoretičnega pouka s praktičnim delom na polju, v hlevih, sadovnjakih in vinogradih. Pomisleki del. kolektiva v Podgradju so vredni obravnave, kajti nepravilno bi bilo, če bi pustili kmetijsko šolo kot potrebno učno ustanovo v nemar in životariti. Morda bi ji celo kazalo prepustiti del posestva v upravljanje, kar ji je bilo sprva tudi zagotovljeno (tako vsaj pravijo v Podgradju). Ta problem pa vendarle ni takšen, da razprava ne

treba, večje bodo možnosti za dobro kletarjenje in šolanje vin itd. Skratka; tu so gospodarske prednosti, ki so jih pobudniki združitve tudi upoštevali in naposled uveljavili v dejanju.

Sedež novega vinogradniškega gospodarstva bo v Ljutomeru. Pose-

NASVETI NAŠIM SADJARJEM

Za smotrno čiščenje in redčenje drevesne krone

Kakor so se večji in marljivi sadjarji že marsikje odločili za splošno in redno zimsko škropljenje sadnega drevja, prav tako je nujno potrebno, da uveljavimo nič manj važno in koristno čiščenje in redčenje drevesnih kron, kajti le tako bomo porabili manj škropiva in pridelali več kakovostnega sadja. Zaradi številnih napak pri tem poslu sem imel v naši občini več praktičnih predavanj o sadovnjakih; trud ni bil zaman, saj se povsod, kjer sem se sestal s sadjarji, dosledno ravna po mojih navodilih pri čiščenju in trebljenju drevesnih kron. O mojih izkušnjah pišem zategadelj, da bi se z njimi seznanili tudi drugi sadjarji.

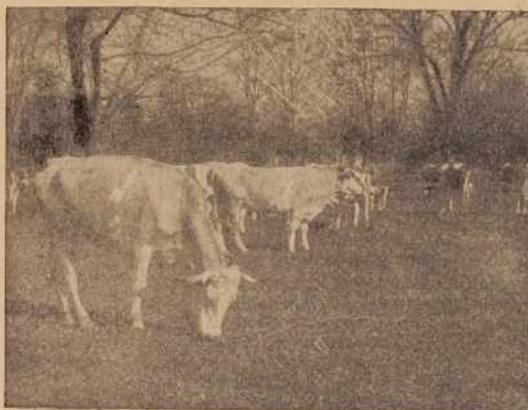
Ludvik Kosi, Bučkovci

SUHE VEJE

Prav zanemarjeni so tisti sadovnjaki, v katerih se sušijo in odpadajo trohile veje. Veš sadjar kaj takega ne dopušča v svojih nasadih, saj dobro ve, da suhljad privablja razne živalske in rastlinske škodljivce, ki lahko popolnoma uničijo posamezna drevesa. Suhe veje z odmrlim staničjem imajo posebno ugodna ležišča za naselitev in razvoj lubadarja, ki je že tu in tam popolnoma pokončal zanemarjene sadovnjake.

Zato najprej v drevesnih kronah izžagamo in skurimo suhljad. Suhih vej ne odžagamo vedno na vejni obroč, temveč po potrebi tudi globlje do živega, zdravega staničja, da z večjo gotovostjo preprečimo nadaljnje širjenje bolezni. Majhne, par cm velike rane se kaj kmalu zarastejo; tako ni bojazni, da bi se okužile — n. pr. s trohno. Vsekakor pa je treba zavarovati večje rane, ki se počasi celijo, kajti dolgo

Živina na paši
(Foto Kološa)

časa odprti les se suši, poka in v razpokah, če so še takoj majhne, se nabira vlaga in v njih kljujejo po vetru nanešeni trosi gliv gniloživk, ki povzročajo trohnjenje lesa. Gliv je

mnogo vrst in vsaka vrsta teh drobnih bitij se hrani na določenih gostiteljih (n. pr. gliva peronospora vsesava vsebino živih celic lista vinske trte). So druge, ki s svojim micelijem in podgobjem (posebnimi sesalnimi napravami) vsrkavajo sočno prativorivo kambialnih celic pod skorjo in se tako razpredejo, da lahko uničijo vse drevo.

Najbolj enostavni sredstvi za zavarovanje ran sta katran in karbolin; dobro konzervirata les in zadovoljivo delujeta proti okuženju. Pred uporabo zavarujemo občutljivi kambialni obroč (živo plast celic pod skorjo) s cepilno smolo ali s cenejšo in bolj priročno zgneteno zmesjo iz ilovice, kravjaka in živalske dlake. Začasno tudi učinkuje kot razkuževalno sredstvo bordska brozga, ki jo uporabljamo pri škropljenju vinske trte. Prav velike rane, ki se ne morejo pravočasno zarasti, je treba na vsak način prevleči s katransko ali njej podobno, v vodi netopljivo tvarino in po potrebi večkrat razkuževati. Tam, kjer dosihdoh nismo razkuževali ran, bomo našli mnogo črnin na odprtem lesu, ki označujejo pojav trohnobe. V vseh primerih je treba namazati obolel les s katranskim oljem. Najbolj priročno sredstvo za tako delo je ometih na dolgem ročaju, s katerim lahko posel opravimo od tal, naglo in brez večjega napora. Kjer je napadena tudi skorja (živa plast), moramo izrezati vse do svehih plasti tkiva.

BOLEHNE VEJE

Ne odlagajmo časa, ko je treba odstraniti napol suhe, smolkave, rakave in nalomljene veje, kajti od njih ne bomo imeli nobenih koristi. Poleg teh se porajajo tudi take, ki kažejo znake bolezni v bledozelenih, majhnih listih. Če hočemo imeti zdrave sadovnjake, potem odstranimo vse bolno vejevje že poleti, ko nam taki listi najbolj vpadajo v oči.

(Nadaljevanje prihodnjič)

OBISKAL SEM

središče za elektrifikacijo vasi v Šumadiji

Prvič sem obiskal to središče lani, ko je bila gradnja v prvi fazi, drugič pa letos v začetku poltja, skupno z Vanekom Siftarjem, ki se z mano vred ni mogel načuditi velikopoteznemu delu v vaseh: Spodnji Satornji, Zgornji Satornji in Jarmenovi.

KAJ SVA VIDELA?

V Spodnji Satornji so zgradili hlev za govedo, kjer je mehanizirano vse: od molže do kidanja gnoja. Za bika je določen poseben prostor, prav tako za krave, ki bodo telile, in za teleta. V lepem in higieničnem prostoru je mlekarna z najmodernejšimi stroji za hlajenje in pasteriziranje mleka. Razen te mlekarnice, ki služi le zadružnemu gospodarstvu z 18 kravami, so zgradili v Jarmenovcih še posebno zbirno mlekarno z zmogljivostjo 4000 do 5000 litrov mleka. V tej mlekarni bodo zbiral mleko, odkupljeno pri kmetih. Mlekarna ima aparate in stroje za pasteriziranje mleka, za predelavo mleka v sir in druge najmoderneje stroje, ki jih je dala mlekarni Tehnična pomoč Organizacije združenih narodov.

Večjo zmogljivost kot vzorni goveji hlev v Spodnji Satornji, imajo svinjski hlevi v Jarmenovcih. Te hleve so postavili na gričku nad Jarmenovci. Prostora je za 160 svinj, od tega 60 plemenskih in 100 manjših. Hlevi so popolnoma mehanizirani. Oddelek za male prašiče grejejo z električnimi grelci, ki so vgrajeni v pod. V sosesčini svinjskih hlevov je urejena vzorna farma za perutnino. V lepi, zidani zgradbi je oddelek za piščance, stare od enega do enainvajset dni, oddelek za piščance do enega meseca in oddelek za jajčarice. V oddelku za jajčarice so montirane močne električne luči, s katerimi prebude kokoši kar sredi noči. Kokoši pozobljejo zrnje, pripravljeno v jaslih. Na tak način dosežejo pri kokoših rekordno nesnost. Tudi ko-

košja klavnica je popolnoma mehanizirana. Tu imajo tudi aparat za skubljenje perja. Da bi perutnino zavarovali pred kužnimi in drugimi boleznimi, imajo na farmi ambulanto. Vsa dela v farmi z več tisoč perutnine opravljata le dve osebi.

Tako smo našli le glavne naprave, ki služijo za vzorno živinorejo. So pa tu še naprave za pospeševanje vrtnarstva in sadjarstva. Nedaleč od farme za perutnino stoji steklena zimska gređa za povrtnino. Gređa grejejo električni grelci, položeni v zemljo. Iz vrtnarije dobivajo vaščani sadike za domače vrtove. Doslej so kmetje pridelovali povrtnino le za skromne domače potrebe, ob novih možnostih pa so se odločili, da bodo večje površine obdelovalne zemlje spremenili v vrtove, ki jih bodo namakali, ali z umetnim dežjem, ali z vodo, izpeljano iz potoka.

Tudi sadjarstvo ima lepe možnosti v teh predelih. V zadnjih dveh letih so zasadili kmetje okrog 10 tisoč dreves. Za vsako drevesce so plačali 20 din. Dva milijona dinarjev je prispevala republika Srbija, ostanek pa so krili iz drugih virov. Sadje bodo pridelovali v posebni tovarni v Jarmenovcih, ki bo predelala in konzervirala 220 vagonov sadja v sezoni. Iz odpadnega sadja bodo kuhali žganje v električnem kotlu. Čeprav je to bolj sadjarski kot žitoroden predel, bodo za potrebe prebivalcev treh elektrificiranih vasi postavili tudi električni mlin. Da bi v primeru okvare na daljnovodu ali zaradi pomanjkanja električne energije ne ostali brez elektrike, gradijo v Jarmenovcih še 70-vatno hidrocentralo, 20-vatno termoelektrično centralo in centralo na veter. Iz planine Rudnik do Jarmenovcev imajo speljan tudi 9 km dolg vodovod. Posamezne kmečke hiše so že priključene na vodovod. Pridobitve moderne tehnike v socializmu uporabljamo tako tudi v korist vask skupnosti, da bi čim prej izbrisali razlike med mestom in vasjo.

Ob koncu je umestno vprašanje, ali že obstojajo materialne možnosti, da bi večje število naših vasi elektrificirali na podoben način? Teh možnosti, žal, danes še ni. Za ureditev centra v Gornji Jasenici je bilo potrebnih preko 200 milijonov dinarjev, če preračunamo v dinarje tudi dolarska sredstva, ki jih je prispevala Tehnična pomoč Organizacije združenih narodov. Trenutno se bomo morali v državnem merilu zadovoljiti z enim samim velikim centrom, v Sloveniji pa z dograditvijo že začete malega centra pri Vidmu ob Ščavnici z električno akumulacijsko krušno pečjo, sadno sušilnico, pralnico, hladilnico in univerzalno šolsko delavnico, to je z napravami, ki jih v velikem centru v Gornji Jasenici niso predvidevali. Tako bomo imeli dve središči, ki se bosta dopolnjevali in zbiral izkušnje za uspešno elektrifikacijo našega podeželja.

Ivan Kreft

Regres za umetna gnojila

Zveza kmetijskih zbornic FLRJ je sporazumno z Drž. sekretariatom za gospodarstvo FLRJ izdala na podlagi 3. točke odloka o dajanju regresa kmetijskim proizvajalcem pri prodaji umetnih gnojil (Ur. list FLRJ št. 48-55) odločbo z naslednjim vsebino:

Vrste in največje količine umetnih gnojil, ki jih lahko dajejo pridelovalcem na podlagi kontrahiranih površin žitaric in količin industrijskih rastlin, za katere je mogoče odobriti regres po 1. točki odloka o dajanju regresa pri prodaji umetnih gnojil, so naslednje:

Vrste kulture	Najv. kol. v kg na 1 ha				Skup.
	Du.	Fosf.	Kal.	paj	
Pšenica, rž, ječmen	200	300	100	600	
oves, koruza	300	300	200	800	
sladkorna pesa	250	450	300	1000	
sončnice	200	350	250	800	
oljna repica	200	300	200	700	
soja	—	300	200	500	
sezam	200	300	200	700	
ricinus	200	300	200	700	
konoplja	200	250	250	700	
lan	50	150	150	350	
tobak	100	200	250	550	
industrijska paprika	200	300	200	700	
cikorija	250	350	300	900	
hmelj	1000	1200	800	3000	

Skupne količine so maksimum za 1 ha; za večje količine ni mogoče priznati regresa. Za tla, ki so izčrpana in jim primanjkuje dušika, fosforja ali kalija, lahko za posamezne vrste kulture spremenijo količino ene ali druge vrste gnojil, vendar ne sme količina presežati največje, za določeno kulturo odobrene skupne količine umetnih gnojil. Ta sprememba je mogoča le tedaj, če s tem soglašajo pristojni kmetijski strokovnjaki.

Če za posamezne kulture uporabljamo mešana — kombinirana gnojila, kot sta KAS in nitrofolkal, potem je treba vzeti največjo količino gnojila, ki je skupno določena za 1 ha zemljišča, ki ga bomo posejali z določeno rastlino.

Ing. L. J.

zelo otepajo. Ker bo prav gotovo to zanimalo naše sadjarje in vinogradnike, se bom pri tem nekoliko ustavil.

Od Badena pa vse do Gumpoldskirchena proti Dunaju sem opazil ogromne vinograde, ki so bili obnovljeni po enotnem načinu, čeprav pripadajo raznim lastnikom. Mnogo teh vinogradov je bilo zasajenih na novo na povsem ravnih legah. Vinograde na več sto hektarji so obnavljali vse hkrati. Rigoliranje in obnova je opravilo podjetje za obnovo vinogradov, lastniki pa so prispevali po možnostih denar in delovno silo. Po obnovi je vsak lastnik dobil odmerjeno parcelo; ni pa nujno, da bi bila prav tako velika kakor pred obnovo. Zdaj mora seveda vsak lastnik skrbeti za svoj vinograd, kar ni težko, saj so urejeni tako, da omogočajo obdelovanje s stroji. Seveda pa se mora ravnati po raznih predpisih o negi, trgatvi itd. Vsekakor je treba povedati, da uživajo kmetovalci pri takšni obnovi veliko podporo, posebno z denarjem, na kar bo treba čimprej pomisliti tudi pri nas. Avstrijci se dobro zavedajo, da je drago vse, kar uvažajo, torej tudi vino. Ker so bili navajeni uvažati naša vina s Stajerske, nastaja s takšnim načinom obnove določena nevarnost za naša vina, ki jih izvažamo k njim. Če v Avstriji spreminjajo ravnanske predele v vinograde, se jim to pravi gotovo izplača. Ni čudno torej, če na Dunaju ali v drugih mestih Avstrije (n. pr. v Salzburgu) lahko vidite ali dobite spravega Jeruzalema (Jerusalem) ali vina iz »Eiserne Tür«, kakor tu imenujejo Železne dveri — seveda vina, ki so bila pridelana v okolici Grada ali na območju, ki sem ga že ome-

nil, ne pa pri Jeruzalemu ali v Železnih dverih.

S takšnimi vtisi zapusti človek Avstrijo in pride v Nemčijo, kjer je razlika takoj opazna: tu mala, zapuščena posest malega kmeta, tam skoraj industrializirana kmetija nemškega »Baura«. Tistim številnim našim sezonecem, ki so pred vojno hodili v Nemčijo, seveda tudi tistim, ki so imeli to srečo, da so bili tam v ujetništvu ali lagerju, je deloma znano, kako je Hitler uresničil svojo agrarno politiko: male kmetije je enostavno združil s posejstjo »gross Baucra« in jih podredil veleposestniku. Razumljivo, da so mali kmetje komaj čakali, kdaj se bodo rešili take suženjske odvisnosti. S Hitlerjevim koncem je napačil ta čas. Toda oni so ostali brez strojev, brez osnovnih pridelovalnih sredstev, brez vprežne živine. Zato tolikšna razlika med kmetijami: ene obdelujejo skoraj izključno s stroji, druge pa so še vedno brez mehaniziranih naprav, brez gnojil, s pašniki na kisljih tleh itd. Tu še vedno ni opaziti večjega napredka, kljub izredno naglemu splošnemu napredku v Zapadni Nemčiji, kljub najbolj razviti kemijski industriji in industriji kmetijskih strojev. To pa seveda ne pomeni, da ne bodo tudi te kmetije v kratkem času zlezele iz zaostalosti. Tam, kjer ne gre posamič, premagujejo težave z združenimi močmi. Obnova vinogradov je možna samo po sodobnih načelih in na velikih zemljiščih, ne glede na lastnino. To je predpis. Tako so obnovili velike vinograde v renskem okolišu — domovini renskega rilinga. Pa tudi razmerje med cenami industrijskega blaga in kmetijskih pridelkov je ugodno za kmetij-

stvo. V industrijskih središčih lahko kmetije prodajo paradižnike, jabolka, grozdje in solato po 50 do 80 penigov za kg, za 60 do 120 Nemških mark (1 marka je 100 penigov) pa že dobijo obleko, za 10 do 22 Mark srajco itd. To razmerje je vsekakor zelo ugodno, ni pa ugodno razmerje med čistim dohodkom kmeta in delavca. Zato mnogo kmečkih otrok zapušča kmetije in odhaja v industrijo. To je problem št. 1 nemškega kmetijstva. Kmetje zahtevajo večje cene za nekatere pridelke, tako n. pr. za mleko. Zaradi tega so izbruhnile stavke mestnih gospodinj in prodajalcev mleka v Bonnu in Münchenu. Prav takrat, ko sem bil v Münchenu, je stavka dosegla svoj višek: gospodinjje so omejile potrošnjo mleka samo za otroke, ostalega pa sploh niso kupovale, mlekarji pa so ga zlivali po cestah. Res so se ljudje spraševali, če preostalega mleka ni mogoče uporabiti drugače, toda problem zapadno-nemškega kmetijstva št. 2 je ostal kljub temu neodstranjen.

Za motoriste v Pomurju pa tole poslastico: tistega dne, ko sem bil v Münchenu, je bilo tam 47 nesreč. Nesreča je tu seveda le tedaj, če so smrtno žrtve. Tu vse drvi: moški in ženske na rolnikolajih in avtomobilih, ki jih je mogoče — kakor vse ostalo industrijsko blago — kupiti na odplacilo. Blaga je dosti in se pozna, da se Nemčija hodi za svetovna tržišča. Za življenjski standard pravijo, da se je zelo približal standardu v ZDA. To je skoraj neverjetno, če primerjamo zmagovalca s premagancem v pretekli vojni. Ta standard pa seveda ne velja za 1 milijon brezposelnih, za katere v Nemčiji še vedno ni zaposlitve.

EGIPT IN ETIOPIJA

NEKDAJ IN DANES

Predsednik Republike maršal Tito je pred krakim obiskal dve prijateljski afriški državi, Etiopijo in Egipt. Z obema državama je sklenil o imenu jugoslovanskih narodov nove, še bolj trdne prijateljske vezi. Da bi seznanili naše bralce vsaj malo s tema prijateljskima deželama objavljamo spodaj sestavek prof. Stefana Rousa o zgodovinskem, zemljepisnem, narodopisnem in gospodarskem položaju teh dveh držav.

EGIPT

Afriko so Grki imenovali Libija. Znana je bila le na severnem področju. Njena notranjost ljudstvu starega sveta ni bila znana zaradi velike saharske puščave in nepristopnih pragozdov. Obdana je z morji, le Suesko medmorje jo je vezalo z Azijo, ki ga je prekopal znani francoski inženir Lesseps v prejšnjem stoletju. Njeno obrežje je brez varnih zalivov, ki bi nudili mornarjem varni pristan v času morskih viharjev. V notranjosti so ogromne puščave in neskončne savane z veliko, redko travo, kjer se skrivajo strupene kače. Slede veliki pragozdovi z divjimi zvermi. Podnebje je tropično, kjer vlada po dnevi silna vročina, medtem ko se ponoči zemlja ohladi malone do nile celzijeve stopinj. Tu in tam ob obali Sredozemskega morja so slana jezera, sicer pa prevladuje pesek, zlasti v srednjem območju Sahare.

Kjer namaka zemljo blagodejni sladkovodni izvir, so nastala naselja domačih Berberov in evropskih naseljevalcev. Tam so tako imenovane oaze ali zelenice, ki so povezane med seboj preko puščav s karavanskimi potmi. Po teh poteh prenašajo drobnarji (kamele) trgovsko blago prebivalcem oaz. Huda nadloga za pokrajino je vroča puščavska veter »samum«, ki dviga oblake prahu in peska ter ga prenaša kilometre daleč iz kraja v kraj. Ko ga odloga, nastajajo do 500 m dolgi in do 100 m visoki grčki holmi, ki jim znanstveniki pravijo »sharkani«. Višek starodavne ali antične kulture je dosegel Egipt, ki ga po dolgem namaka edina reka Nil (5920 km, okrog 1.5000 pred našim štetjem). »Egipt je dar Nila.« Tako ga imenujejo vsi gospodarstveniki, ki poznajo njegov pomen. Nil je tudi edini veliki in sploh edina reka Egipta. Vsa dežela bi bila samo taka puščava kakor je sosednja Sahara, ko bi je vsako leto ne namakal s svojimi vodami in ne prinašal rodovitnega blata z etiopskih gor, kjer izvira. Ima dva izvira. Beli Nil, ki izvira v jezeru Tana, in Plavi ali Modri Nil, ki ima svoj izvir v etiopskem višavju. Oba Nila se združita pri mestu Khartumu. Ko zapusti lepe, gorske kraje svojih izvirov, teče skozi Nubijo med palmovimi gozdovi pri Sieni in približno preko granitnih skal v šumetih slapu v Egipt, kjer se v širokem koritu razlije po dolini. Tu se vije mirno in veličastno proti severu v naročje Sredozemskega morja.

Pred hladnimi vetrovi libijske puščave varuje Egipt gorat libijski svet, ki meji na deželo. Dolina Nila je dolga okoli 150 km, široka pa 30 km. Vsako leto, od srede julija pa tja do srede oktobra, je poplavljen na okoli 100 dni. Ko voda odteče, pusti za seboj rodovitno blato. Sedaj »felahin« kmetje hite sejati, da bodo marca prihodnjega leta lahko pobrali prvo žetev. V enem koledarskem letu pospravijo tri žetve. Glavni pridelki so ječmen, pšenica, koruza, riž, bombaž, tobak, sladkorni trs. Iz Arabije dobivajo rdeči granit, ki ga uporabljajo za stavbe. Les jim nudijo libanonske gore (cedre).

Nebo v Egiptu je skoraj stalno sinje vedro. Padavin je komaj nekaj nad 200 mm na cm². Ravno narobe je v sosednji Etiopiji, kjer pade obilo dežja, na vrhovih Kilimandžara pa celo snega. Sneg poleti stalno kopni in napaja korito Nila. Deževje in taljenje snega povzroča, da je vodostaj Nila stalno visok, zlasti poleti, ko ne dežuje po dolini.

Bregovi Nila so zavarovani z nasipi, ki jih in pa tam prerežejo prekopji z zatvornicami, po katerih napeljujejo vodo v posebne, jezera podobne ribnike, iz katerih črpajo vodo v suhih mesecih. V času poplave štrle vasi in naselja iz vode kakor otoki in samevajo odrezane od ostalega kopnega. Prebivalci se vozijo v čolnih od naselja do naselja, praznično razporejeni vse dni trajanja povodnji in se veselo »darus« Nila. Ko je dežela spet suha, jo v kratkem spremenijo palmovi gozdovi, zeleni travniki in zlatoklasa pšenica ter tobakni, riževi in bombažni nasadi v cvetoči vrh. Egipt delimo v Gornji, Srednji in Spodnji. Najrodovitnejša sta Srednji in Spodnji. Tudi dolina je tukaj najširša. Nekdanja mesta, ki so pred 4000 leti imela velike vlogo, so danes razvaline. Tako n. pr. Teba, Karnak, Luksor. Le piramide — grobnice vladarjev, sline — kipi s človeško glavo in levjim trupom, spomeniki — obeliski (50 m visoki orjaški stebri) s podobnimi nam pričajo o nekdanji moči, kulturi sužnjeposessniškega reda. Še danes je ob sončnem zahodu vidna večnadstropna votla gora, kamor so nekoč polagali mrtice, katerih trupla so se pod vplivom balzamanja in suhega zraka posušila in okamenela (mumije). Največ piramid je ohranjenih v okolici nekdanjega Memphisa, Luksorja in pri vasi Gize. Te grobnice faraonov (kraljev) so bile visoke do 200 m in zavzemajo do 800 m². Gradili so jih toliko let, koliko je kralj vladal. Gradilo jih je več 10.000 sužnjev, ki so težko delo opravljali brez sodobnih tehničnih pripomočkov.

Zgodovino Egipta lahko zasledujemo tja do 5500 let pred našim štetjem. Nekdanji prebivalci so bili zelo zarjavele polti plemena Hamitov, ki so prišli kakor vsa nekdanja ljudstva tam iz srednje Azije neznano kdaj. Vlada Menes (okrog l. 3500 p. n. š.) začne se graditi posmrtni dom. Slede mu Keops, Kefren, Mikerina, ki posnemajo Menesa. Njihove grobnice — piramide stoje še danes. Z ob časa in tatovi, ki so v njih iskali zaklade, so jih poškodovali. Spoštovanje do starejših je bilo veliko. Določene so bile velike in stroge kazni za tistega, ki se je

pregrešil in ni izkazal potrebnega spoštovanja do starejših. Kako mogočni so bili nekateri faraoni, nam priča ogromna razvalina palače »Labirint« s 5000 sobami. Toda pribiti moramo dejstvo, da so vse to zgradili sužnji z velikimi mukami. Egipčani — veleposessniki namreč zaničujejo ročno delo. Kralj Ramzes je bil vzgojen zelo skrbno. Njegov oče, faraon Setos, je povabil vse dečke, njegove vrstnike na dvor in jih vzgajal skupaj z Ramzesom, da bi mu na ta način pridobil zveste podložnike in prijatelje. Ko se je Ramzes nekoč odpravil na osvajanje sosednjih dežel, je prepustil oblast v Egiptu bratu, ki se mu je v odsotnosti uprl in vzel oblast v svoje roke. Ko je Ramzes zvedel za bratov upor, se je vrnil, ga ujel in vse glavne upornike zvezane in privezane za voz vodil na morišče. Vsi so korakali za vozom povesenih oči, le eden se je ves čas oziral na kolo. Ko je Ramzes to opazil, ga vpraša, kaj tako opazuje? »Moj gospodar, vrteče kolo me spominja, kako se obrača sreča človeka.« Ramzes se zamisli in ukaže oprostiti vse ujetnike vsake krivde.

Kot pogani so častili prirodne sile, zlasti sonce — Ra. Spoznali so blagodat Nila — povodnji in sončne toplote, ki vse oživlja. Arabec Akenaton je še pred 1000 leti zapel soncu himno, ki se glasi: »Čudovita so tvoja dela, o vzhajajoči Helios. Kadar ti pošiljaš svoje žarke, se vse raduje.« Dva in sedemdeset dni vlada v Egiptu silna vročina. Tedaj vse ovane in orumeni. Nato vročina nekoliko pojema in vse polagoma zopet zaživi.

Se bi lahko govorili o tej deželi Nila. Toda preidimo sedaj na novejšo dobo. Uradno se naziva z arabsko besedo »Misr«, arabsčina je namreč uradni jezik. Od leta 1517. do 1914. je Egipt bil del turškega ozemlja. Leta 1917 je proglasil Fuad paša samostojnost, sebe za sultana, in 1922. pa postane kraljevina. Angleži so prevzeli skrbstvo, ki je trajalo do 1922. leta. Leta 1956. so sklenili z Angleži pogodbo o popolni notranji suverenosti. Ostanjejo pa angleške postojanke ob Sueskem prekopu. Leta 1951. Angleži odstopijo tudi od tega ozemlja. Danes vlada v Egiptu revolucionarni vojaški odbor, ki je 1951. leta strmoglavil staro monarhijo in proglasil republiko. Polkovnik Abd el Naser, reformator egiptovske notranje in zunanje politike, ima težko delo z zastarelimi nazori starega rodu egiptovskih veličin, zlasti z verskimi predstavniki muslimanstva, ki je najštevilnejše zastopano.

Površina dežele znaša 994.300 km² in ima 19.920.000 prebivalcev. Obdelovalne površine ima 2.445.000 ha. Glavno mesto je Kairo z 2.100.000 prebivalci in je tudi središče arabske kulture z znamenitim arabskim vseučiliščem. Nekdanji središči kalifata (muslimanski verski in politični vrh se imenuje kalif), Damask in Carigrad sta danes v muslimanskem svetu pozabljena. Gospodarsko sta važni Aleksandrija kot največja pristanišče Afrike, in Port Said, važen prehod skozi Sueski prekop. Po narodnosti je 98 % potomcev Egipčanov, okoli 7000 Grkov, 5000 Italijanov, 31.000 Angležev in 1900 Francozov. S poljedelstvom se peča 70% prebivalstva. Glavni izvozni predmeti so bombaž, ki ga kupujejo tudi naše predilnice v Mariboru, Otiški vrh pri Dravogradu in Litija. Razine pa dobro poznajo naše gospodinjice. Starejši kadilci se še dobro spominjajo egiptovskih viržink, cigaret »Egipt« in »Memphis«. Dataljnovi orehi, riž, vino, sladkor in ostalo južno sadje prinašajo lepe denarce egiptovskim izvoznikom. Rudarska proizvodnja je minimalna. Pridobivajo nafto, mangan, nekaj zlata in fosfat ter morsko sol. Dokaj razvita je trgovska mornarica. Denarna enota je »lunt«, ki je po vrednosti približno enak dolarju. Južni sosed Egipta je Sudan, ki je še do nedavna bil pod skupno anglo-egiptovsko upravo. Zadnja leta se je razvilo močno gibanje za njegovo samostojnost. Onstran srednjeafriškega gorstva pa leži Etiopija.

ETIOPIJA

Etiopijci so semitskega porekla in so deloma rimokatolički, deloma kristjani-kopti, deloma pa arabski Berberi, ki so muslimani. Etiopija je tako starodavna država kakor Egipt.

To je dežela svetopisemske kraljice Sabe in judovskega leva, ki ga še danes imajo v svojem grbu. Dandanes je Združeno cesarstvo, ki obsega štiri velike pokrajine — Tigra, Amhara, Gojjam in Soe. Tem pokrajinam načeljujejo Rasi ali knezi. To so veleposessniki, ki posedujejo velika posestva, cele pokrajine. Vasi so borne in prebivalstvo zelo skromno. Prebivajo po ilovnatih kočah — stukulih. Toda to so svaobodoljubni in ponosni ljudje, ki ljubijo svojo domovino in so pripravljeni braniti svojo zemljo vsak čas. Nekdaj so bili zelo bojevitosti in so se često borili med seboj. To so bili plemenski spopadi. Danes tega ni več.

Podnebje je zelo ugodno. Do 2000 m visoke planote nudijo zelene pašnike, kjer se pase številna čreda ovac, koz in goveje živine. V nižjih legah uspeva kulturno rastlinstvo. Zal zemlja zaradi zaostalosti prebivalstva ni tako obdelana, kakor bi lahko bila. Cesar Haile Selassie — imenovan Neguš — skuša uvesti v deželo evropski način življenja in dela. Zemljo deli med tiste, ki je nimajo in uvaja obdelovanje zemlje po načrtu in z železnimi plugi, ki jih naroči iz Amerike. Ti polagoma izpodrivajo starodavni leseni plugi.

Prestolno mesto Adis Abeba s 500.000 prebivalci je obsežno mesto na 2000 m visoki planoti z asfaltnimi cestami, zimzelinimi nasadi in pritičnimi hišami. V novejšem času rastejo tam tudi nebotičniki. Nekaj ti-

Pri ljudeh in strojih v ljutomerski »TOVARNI USNJA«

Večina ljudi, ki pridejo v Ljutomer iz drugih krajev, ne ve za ljutomersko tovarno usnja, čeprav je ta po velikosti na tretjem ali četrtem mestu med sorodnimi obrati v Sloveniji. Stisnjena med Kamenščak in Scavnico — vitki dimniki, ki z rahlimi oblaki dima potrjuje, da je v obratu življenje — to je tovarna usnja v Ljutomeru.

BREZ INVESTICIJSKIH KREDITOV

Malo čudno zveni ta ugotovitev. Res je, da je bila postavljena tovarna že leta 1880, obnovljena pa po požaru l. 1942. Leta 1946 so dozidali del obratnih prostorov in skladišče. Od takrat obnavljajo obrat le toliko, kolikor dopuščajo lastna sredstva podjetja. Večina strojev je starih že nad 30 let. Odnos sedanje vrednosti nasproti amortizacijski osnovi je 21 %, kar predstavlja 79 odstotkov izrabljenosti strojnega parka. To so res objektivne težave v podjetju. Kljub temu pa so dosegli letno realizacijo, ki znaša nekaj nad 180 milijonov din.

»Pa to še ni vse,« so mi rekli ljudje iz podjetja, »lani smo samo do oktobra plačali čez 43 milijonov din davka na promet.« Če ob vsem tem omenim še povpreček 60 milijonov din obratnega kredita in v letu 1955 zaposlenih 42 ljudi, imamo v glavnem vse številke, ki ponazarjajo delo, delovne pogoje in uspeh podjetja. Pa še to: če vzamemo indeks količinske proizvodnje 100 za leto 1952, se je proizvodnja znižala v naslednjem letu za 79, v naslednjih letih pa je spet narasla in sicer: leta 1954 na 102, lani pa na 131. Družbeni načrt podjetja za letošnje leto predvideva 234 milijonov din realizacije, kar je za 50 odstotkov več kot leta 1952.

VSAK ZACETEK JE TEŽAK

Tako nekako bi lahko posnel glavno misel iz pogovorov o usta-

novitvi podjetja. Po vojni je bilo podjetje v sklopu tovarne KONUS iz Slovenskih Konjic. Leta 1952 se je »Ljutomerski obrate« osamosvojil. Razen tega, da so bili stroji stari, izrabljeni, je odpeljalo matično podjetje KONUS ob odcepu ljutomerskega obrata nekaj boljših naprav. Tako je bil začetek res precej »roz-nat«.

»Prav takrat, ob sprostivni planskega gospodarstva in s prehodom na družbeno upravljanje gospodarskih organizacij, smo se znašli na trgu s polnimi skladišči slabega blaga in brez zadostnih izkušenj v trgovskih poslih. Uveljaviti se na tržišču, ni lahka stvar!« — Tako kolektiv.

Zaloga so res vezale velik del finančnih sredstev. Vse to so preživljali v kritičnih mesecih leta 1952 in 1953. Edini izhod je bil: kakovost izdelkov. Kolektiv je to nalogo zelo dobro opravil. Večina kvalificiranih in nekaj polkvalificiranih delavcev, je neutrudoma delalo samo z edinim smotrom, ki se je vlekel kot refren skozi vsa leta od sestanka do sestanka in je bil v zavesti slehernega člana kolektiva: kakovost, kakovost, kakovost. Tako so morali ljutomerski usnjariji izpolniti dve važni nalogi: prodati, mogoče tudi pod ceno, zaloge usnja in takoj pričeti z novim načinom dela, prilagojenim splošnim gospodarskim potrebam. Slab finančni uspeh, ki je vplival tudi na plače delavcev, ni smel zavreti dela v tovarni. Za upravne organe, ki so takrat šele začeli dojemati problematiko podjetja, je bil to brez dvoma zelo trd oreh.

USPEH KLJUB TEŽAVAM

Leto 1954, 1955! V upravi tovarne se kopičijo naročila iz vseh republik. Največji uspeh: septembra lani, pošiljaka usnja v inozemstvo. Dobra konjunktura — skladišča praz-

na — finančna sredstva se hitro obračajo — tako nekako bi lahko zapisali o vtisu, ki sem si ga ustvaril ob pripovedovanju o delu tovarne v zadnjih letih.

»Pomanjkanje surovin nam dela zadnje čase precej preglavice. Proizvodnja je omejena na razpoložljive zaloge surovih kož. Te dobivamo po določenem razdelilniku v zveznem in republiškem merilu. Če nam bo uspelo povečati izvoz v inozemstvo, bomo z devizami nabavljali tudi uvožene kože, kar bo vplivalo na količinsko storilnost podjetja.«

Tovarna usnja v Ljutomeru ima tudi svoje prodajalne. V Ljutomeru, Gor. Radgoni in v Ptuj. Te prodajalne sicer ne predstavljajo nobene dobička za podjetje; zdrav pojav pa je v tem, da tovarna usnja s svojimi trgovinami tekmuje na drobnem trgu z drugimi sorodnimi trgovinami, kar se tiče cen in kakovosti izdelkov.

Tako mislijo in govorijo ljudje, ki ob težkih delovnih pogojih delajo dan za dnem. V dolgih usnjeh predpasnikih opravljajo svoj posel. Tu in tam izgovori kdo kako besedo, ki pa je obiskovalec ne razume, vendar mu je prijetno slišati, če jo sliši ob šumenju vode in škripanju naprav. Močne, od jedke tekočine razjedene roke sledijo gibom posameznih strojev, ki v nenakomernem in pojemajočem ritmu pojejo: »Ne pozabite na nas, ne pozabite na nas.«

Da. Ne pozabite na nas! Več rodov že posluša to pesem strojev. Ljutomerski usnjariji vedo, da ni več daleč dan, ko bo zamrla ob strojih ta pesem. In kaj tedaj? ... Ljudje v ljutomerski tovarni usnja so važeni vseh neprikl, zato niso črnogledi ob misli na prihodnost.

Jože Makovec

Križem - kražem po Pomurju

V Rogaševcih je vedno kaj novega. Pred kratkim je imel IZUD občni zbor. Lani sta bili najbolj delavni dramska in šahovska sekcija. Novi upravni odbor, ki so ga izvolili na občnem zboru, je sklenil, da bodo uprizorili Nušičevo igro »Protekcija«, za Kulturni teren pa bodo organizirali glasbeno-literarni večer in nekaj poučnih predavanj.

Ljudje v Rogaševcih se že leto dni pripravljajo na graditev kulturnega doma. Pripravili so že 90 tisoč kosov zidne opeke, kamenje za temelje in opravili še nekaj del. Apneničar Viljem Bakan bo daroval za kulturni dom tisoč kg žganega apna. Tudi ostali občani so izjavili, da bodo pomagali.

Ljudska knjižnica je zelo napredovala. Lani so kupili in zbrali 160 knjig. Rednih izposojevalcev knjig je okrog 43, to so večinoma dijaki.

Tudi mladinci iz rogaševskega okoliša so bili odlikovani ob priliki jesenskega taborjenja pripadnikov predvojaške vzgoje. Odlikovanja so dobili: Stefan Marič, Rogaševci, Franc Kuzmič, Jurij, Franc Bertalanč, Nuskova in Fridrih Buček iz Serdice.

Nov lutkovni oder so uredili v Radencih. Z njim so presenetili pionirje ob Novoletni jelki. DPM in DPD Svoboda sta priredila prvo predstavo in sicer Rdečo kapico. Največ skrbi za lutkovno gledališče sta imela: Rudi Murovič in Nuša Kovič, ki je prvo igrice režirala.

soč km cest in ena železnica veže deželo z ostalim svetom.

Ta gorski svet je kljub tropski vročini zelo pester in pisan. Na vrhovih štirisočakov se beli snežna odeja, na njihovem vnožju pa cvete oranžno drevo. Po pripovedovanju je lepa cesarica Taitu rekla cesarju Menelik, naj ji podari kos zemlje, da bi si zgradila hišico v lepem gorskem zatišju. V bližini so namreč žveplene toplice. Menelik ji je podaril svojo okoliško zemljo in tako je 1889. leta nastala sedanja prestolnica Adis Abeba. (Nova cvetica). Mnogi nativi odnašajo rodovitno zemljo. Zato okolico pogozdujejo, da jo spremenijo v vrt zelenih livad in hladnih legov. V nižjih legah lahko Etiopci poberejo letno 2-3 žetve.

Po drugi svetovni vojni pospešujejo oblasti zlasti razvoj kulturnih in zdravstvenih ustanov. Ravno tako so začeli pospeševati razvoj trgovine, ki je v zadnjih časih dosegla uravnoteženje uvoza in izvoza. V do glednem času, ko bo odstranitev lesenega pluga ter izpolnitve prometnih zvez dala večje veselje prebivalstvu do dela, lahko postane Etiopija za Egiptom prva severovzhodna afriška izvozna država. Izobrazba bo dvignala kulturno raven zaostalih plemen, ki pričakujejo kulturnih delavcev. Zajezne gorke vode bodo pospešile gradnjo elektrarn, ki bodo dajale silo za pogon industrijskih naprav in prinesle luk skromnim stukulom (ilovnate hišice), ki še danes uporabljajo brleče leščerbe.

Mnogo zanimivega bi še lahko napisali o tej maloznani deželi. Toda naši ljudje, ki so spremljali predsednika Tita, bodo gotovo opisovali svoje vtise in doživljanje, ki so jih doživeli v tej tropski deželi vedno se smehljajočega sonca.

Stefan Rous

Tudi v Polani so priredili lutkovno predstavo za šolsko mladino. Mladi gledalci so bili po treh kratkih igrich zelo veseli. Nabavili bodo nov lutkovni oder, tako da bodo lahko gledali lutkovne predstave tudi odrasli.

V Vanča vesi so se rodili lani trije otroci, umrle so prav tako 3 osebe. Umrli sta najstarejši vaščan Franc Bogota, star 82 let, in po Premurju znani fotograf Jože Gider. Lani je bil v Vanča vesi 1 požar, v stalnem ali sezonskem delovnem razmerju je bilo 34 moških in 27 žensk. V vasi so zgradili 2 goveja hleva, 1 skedenj in 1 kuhinjo, dva gospodarja sta popravila gospodarska poslopja in pokrila ostrežje z opeko.

Na občnem zboru PGD Zbičevci so ugotovili, da ni ostalo samo pri sklepih zadnjega občnega zbora. Kupili so novo motorno brizgalno in nekaj orodja. Vinogradniško gospodarstvo Radgona je podarilo društvu 30 tisoč din. Tudi letos bodo pridno delali.

Tudi gasilci v Rogaševcih so zborovali in to v novem gasilskem domu. Dom so zgradili največ s prostovoljnimi delom. Sklep občnega zbora je bil ta, da bodo letos dokončno uredili še nekatere stvari v novem gasilskem domu.

V Gornji Bistrici je bil mladinski sestanek. Mladinci so sklenili, da bodo pripravili dramo »Celjski grofje«.

Crensovski pionirji so gledali ob priliki obiska dedka Mraza lutkovno igrice, učitelj Ivan Bitenc pa je zbranim pripovedoval zgodbe iz NOV, na kar je prišel dedek Mraz, ki je pionirje obdaroval.

Pri Vidmu, v Bučkovecih, Ivanjcih in na Stari gori so se pripravili na prihod dedka Mraza, dijaki in učenci so priredili prijeten sprejem. Mladinci pri Vidmu so same spekle pecivo za 500 otrok in to v električni peči.

»JURIJ TEPČEK« na kupšinskem odru

Mladi iz Kupšincev so nas v nedeljo 8. januarja prijetno presenetili, uprizorili so namreč Molièrovega »Jurija Tepčka«. Za Kupšince, kjer je že delj časa vladalo kulturno mrtvilo, pomeni to vsekakor pomemben dogodek. Sicer je res, da ne moremo govoriti o dovršeno umetniški uprizoritvi, vendar, glede na to, da so jo nastudirali v razmeroma kratkem času in da se je mladina z velikim veseljem lotila dela in, če dalje upoštevamo, da so sodelovali mladi, ki so prvič spregovorili pred publiko, jih moremo vsekakor pohvaliti.

Predsejem zasluži priznanje učiteljica Ida Torbica, ki je delo režirala. Še najbolj življenjsko je interpretirala vlogo baronice Hermine Sinic, tudi odski jezik je imela precej izglajen. Tudi Marija Horvatovala v vlogi neveste je bila kljub nekaterim pomanjkljivostim še precej dobra. Med moškimi se je najbolj izkazal Flegar v vlogi Jurija Tepčka,

čeprav je bil včasih precej neroden. Vsem igralcem se je poznala »tremas«, nesproščenost, poznalo se jim je, da še ne obvladajo telesa na odru, niso vedeli kam z rokami. Tudi glede jezika bi bilo treba marsikaj grajati, vendar upamo, da se bodo zopet predstavili (in to se morajo!), bodo vse napake popravili.

M. Erjavec

Pomurski vestnik — Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 5/II. — Telefon 1-38 Uprava in oglasni oddelk: Murska Sobotica, Koceljova ulica 7 — Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Novoletno praznovanje v Lendavi

Lendavski cibicani in pionirji so koncem minulega meseca presenetili s številnimi prireditvami mnoge mamice in samega dedka Mraza. Prvi so se predstavili v veliki dvorani Nafte cibicani obeh otroških vrtec. Po pestrem programu jih je obdaril dedek Mraz. Cibicani pa so sprejeli dedka Mraza tudi v vrtec, tako so bili kar dvakrat obdarjeni. Cibicane pri Nafti, kjer so odprli vrtec še le pred štirimi meseci, je ob koncu leta obiskal tudi tov. ing. Cerovac, direktor Proizvodnje Nafte.

Mladinska igrice »Mačeha in pastorka« v izvedbi dijakov nižje gimnazije pomeni za nastopajoče lep uspeh. Tri predstave si je ogledalo preko 1000 učencev. Prav bi bilo, da bi se mladi igralci z dobro naštudirano igrjo predstavili tudi ostali lendavski publiki.

Učenci Dijaškega doma so nastopili s

pionirskima igricama: »Zaloški fantje« in »Igrica o deku Mrazu, dramatisirali pa so tudi »Martina Krpana«.

Omembe vredna je vsekakor prireditev vajeenske mladine, ki je pripravila v razmeroma kratkem času dvourni zabavni program. Se več! Da bi v bodoče pritegnili k sodelovanju tudi ostalo vajensko mladino, ki ne obiskuje šole so jih povabili na skupno »čajanko«. Ob koncu pa jim je zaigral vajenski orkester.

Za obdaritev tako velikega števila otrok si je mnogo prizadevalo Društvo prijateljev mladine, ki je zbralo v ta namen preko dvesto tisoč dinarjev. Vsem tistim, ki so materialno prispevali, da so naši cibicani in pionirji bili lepo pogoščeni gre zahvala. Društvo prijateljev mladine pa zasluži za svoje delo priznanje in pohvalo. -jo

STAVEŠINCI

Pri nas v Stavešincih obstoja že več let izobraževalno umetniško društvo, ki je pred kratkim imelo redni letni občni zbor. Pregledali so enoletno delo, ki pa ni bilo uspešno, zato niti ne more biti v ponos vaščanom. Lani so pričeli z učenjem igre »Krucica«, toda že pri začetku se je ustavilo. Nekateri trde, da je krivo vodstvo društva. To bi nekoliko držalo kar potrjuje tudi nedograjene kulturni dom.

Imamo ljudi — mladino, ki ma veselje do izobraževalnega dela, toda neživahnost društva jo odvrtača tako, da se posamezniki vključujejo celo v sosednjo društvo pri Negovi. Kaj storiti z društvom, na občnem zboru nismo razpravljali, zaradi majhnega števila prisotnih. Vsekakor bomo morali začeti z delom. So pa tudi težkoče: ni ve-

ščega režiserja. Režirajo le preprosti kmečki ljudje. Potrebna bi bila pomoč obč. sveta za prosveto in kulturo in šole v Negovi.

Kulturni dom gradimo že štiri leta le z dohodki društva in s pomočjo PGD. Ti dohodki so malenkostni. Člani se morajo sestajati v privatnih hišah, kjer ni onega razpoloženja, kot bi bilo v domu. Toda sredstev ni, pa tudi pomoči od nikoder. V preteklem letu smo dom kljub težavam elektrificirali.

Lahko, da je slabost tudi v tem, ker hoče biti društvo preveč samostojno in ni prave povezanosti z množičnimi organizacijami, ki bi golovo kaj prispevale. Ne moremo pa čakati pomoči le od drugod, zato bo treba delati in takrat tudi pomoč ne bo neizbežna.

IZ SODNE DVORANE

PREDPISE JE TREBA SPOSTOVATI

Sodnik za prekrške v Lendavi je moral v zadnjem mesecu kaznovati več občanov, ki se bavijo z nedovoljenim šušmarstvom. Zanimivo je, da je med kaznovanimi največ krojačev in šivilj. Kaznovani so bili v zneskih od 2000 do 4000 din naslednji šušmarji: Franc Horvat, krojač iz Hotize, Anton Fliser, krojač iz Kapce, Matija Zver, krojač iz Hotize, Nedeljka Zgrabljic, šivilja iz Pinc marofa, Marta Mozjan, šivilja iz Polane in Janez Mešič, mizar iz Gor. Lakoša.

PRED SODNIKOM SO OSTALI

Stefan Vučko iz Dolgovaških goric je v gozdu kradel drva in povzročil čez deset tisoč din škodo. Pri sekanju sta ga zalotila vaščana Jožef Dominik in Jožef Genc. S tujim premoženjem so se hoteli okoristiti tudi Stefan Madjar, Jožef Kepe in Terezija Cimerman iz Centibe; odnašali so les iz gozda urbarjalne skupnosti in povzročili okrog 12 tisoč din škodo.

Ludvik Silaoyi se je še le pred meseci vrnil iz zapora, nato pa se je znova zaposlil pri Proizvodnji nafte. Tudi sedaj se ni hotel sprijazniti s poštenostjo. Sostanovalec je ukradel budliko, ki jo je prodal Jožetu Krampaču iz Lendavskih goric za 500 din. Ko so ga organi Ljudske milice izsledili je svojo nedolžnost hotel opravičiti s tem, da jih je celo žalil. -jo

SOBOŠKA KRONIKA

poroke, rojstva in smrti slučaji v decembru 1955

Poročili so se: Rudolf Safran, mizarški mojster iz Sobote in Alojzija Novak, gospodinja iz Prhoveca pri Čakovcu; Ing. Franc Lejko iz Tropovec in Nada Fabič, učiteljica iz Tišine; Franc Prišič, uslužbenec OLO iz Veščice in Marija Lukač iz Krogja; Stefan Meuninger, mehanik iz M. Sobote in Johana Weinmuller, gospodinja iz M. Sobote; Stefan Spiraš, trgovski pomočnik iz Cankove in Vida Gorjup, vzgojiteljica iz Cankove; Dr. Miloš Borovšak, zdravnik iz M. Sobote in Marija Suler, rentgenski tehnik iz M. Sobote.

Rodilo se je 50 otrok: 24 dečkov in 26 deklic, od tega v porodnišnici 45 in le 5 doma.

Umrli so: Emerik Ruža, 72 let iz M. Sobote; Stefan Kuplen, novorojenček iz Rakičana; Alojzija Debelak, 34 let iz M. Sobote; Koloman Car, 48 let iz Mačkovec; Marija Bukovec, 41 let iz Kobilja; Jožef Rajner, 89 let iz Bakovec; Jožefa Smodiš, 53 let iz Krašče; Ana Kumin, 74 let iz Črnclavce; Viktor Žiško, 8 let iz Rakičana; Marija Serec, 76 let iz Rakičana; Franc Sisko, 35 let iz Mahovec pri Apačah.

...in letos v prvem tednu

Poročili so se: Stefan Novak, gradbeni delavec iz Bakovec in Ana Sreč, kuharica iz Bakovec; Zoltan Kučan, učitelj iz Cankove in Emilija Kuzma, učiteljica iz Beltince; Ernest Braunspeger, slikarski pomočnik in Apolonija Rigai, oba iz Sobote.

Rodile so: Emilija Koles iz Sobote, deklica; Elizabeta Tot iz Kapce, deklica; Slavica Piškur iz Lendave, deklica; Marija Kovačič iz Bakovec, deklica; Helena Pok iz M. Sobote, dečka; Irena Zadravec iz Lendave, deklica; Marija Badiš iz M. Sobote, deklica; Vera Horvat iz Žiškov, deklica; Barbara

Režonja iz Kamovec, dečka; Vera Sukič iz Martinja, deklica; Franciška Zahota iz Veržeja, deklica.

Umrli so: Judita Kuhar, 82 let iz Rakičana; Julijana Gorčan, 74 let iz Sobote; Janez Ferenc, 56 let iz Sovjaka pri Vidmu; Franc Lovrenčič, 28 let iz Apač.

V novem letu se priporočamo cenjenim odjemalcem in poslovnim prijateljem

s svojimi kakovostnimi in ceninimi izdelki

KOLEKTIV

Splošnega mizarstva »JAVOR«
MURSKA SOBOTA

Konkurenčne cene!

Delamo tudi po naročilu!

Razpisujemo mesto

trgovskega pomočnika
manufakturista

Pogoji: izpit za trgovskega pomočnika — manufakurista

Grosistično trgovsko podjetje

»Potrošnik«

Murska Sobota, Titova 1

OBJAVA

Na podlagi 11. člena Pravilnika o voznikih motornih vozil (Uradni list FLRJ št. 31/52 z

dne 11. VI. 1955;

o b v e š č a m o

vse lastnike voznikov dovoljenj, da se bo pričelo podaljševanje voznikov dovoljenj za okraj M. Sobota dne 4. januarja 1956 do vključno 28. februarja 1956 na Tajništvo za notranje zadeve.

Prosili naj prošnji priložijo zdravniško spričevalo.

Po obrazce (prošnje) naj prosilci pridejo v pisarno Tajništva za notranje zadeve ali pa naj zanje zaprosijo pri avtomoto društvu.

Po določenem roku ne bomo več podaljševali veljavnosti voznikov dovoljenj.

Iz pisarne Tajništva za notr. zadeve
M. Sobota

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

o b v e š č a :

Občni zbori gasilskih društev: Ponovno naroča Upravni odbor PGD, da na svoje občne zборе obvezno povabijo zastopnika občinskega ljudskega odbora, SZDL, ZK, RK in občinstvo. Dogaja se namreč, da na občnih zbora ni predstavnikov množičnih organizacij prebivalstva v čigar interesu dela naša organizacija. Funkcionarje opozarjamo, da pripravijo izčrpana pismena poročila za občni zbor. Zapisnike občnih zborov je osmih dneh dostaviti pristojni občinski gasilski zvezi in sicer v dvojniku.

Požarna poročila: Naročamo poveljnikom prostovoljnih gasilskih društev da izpolnjujejo mala požarna poročila, kakor tudi velika, v dveh izvodih. Poročila je dostaviti v roku 24 ur občinski gasilski zvezi, ta prvi izvod pridržati, drugega pa takoj odpošlji okrajni gasilski zvezi. Za neredno dostavljanje požarnih poročil, bomo klicali poveljnike na odgovornost.

Pomurski vestnik: Obveščamo društva bivše murskosoboške OGZ, da smo potavnali naročnino za Pomurski vestnik za leto 1955 ter obremenili društva. V bodoče bo treba plačevati naročnino pri občinski gasilski zvezi.

Gasilski vestnik: S šte. 14 je prenehal izhajati bilten GZLRS. V bodoče bodo vse službene objave objavljene v Gasilskem vestniku. Gasilski vestnik pa bo v bodoče izhajal redno vsak mesec. Uprava gasilskega vestnika bo dostavljala vsem društvom Gasilski vestnik v dveh izvodih, tudi tistim, ki do sedaj niso bila naročniki, zato naj društva vestnika ne vračajo.

Iz pisarne OGZ

LENDAVSKA KRONIKA

V lendavskem matičnem okolišu je bilo koncem decembra lani 8882 prebivalcev. Letu 1955 je bilo 129 rojstev; rodilo se je 64 dečkov in 65 deklic. Umrlo je 90 oseb, 44 moških in 46 žensk. Čez leto je sklenilo zakonsko zvezo 81 parov. -jo

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 15. do 22. januarja

V tekočem tednu obilne snežne padavine, koncem tedna pa predhodna razjasnitev s poostrojitvijo mraza. V prihodnjem tednu zopet pogoste snežne padavine, zlasti sredi tedna.

OBJAVA

Obveščamo vse interesente, da nismo sklepali pogodb za dobavo zidne opeke v času od 5. do 10. jan. 1956, kakor je bilo objavljeno v PV. Pogodbe bomo sklepali aprila letos, o čemer bomo interesente pravočasno obvestili.

Opekarna Nemčavci

OBVESTILO

Obveščamo vse člane Avto-moto društva »Stefan Kovač« v Murski Soboti, da bo občni zbor društva v nedeljo 15. jan. 1956 ob 9. uri dopoldne v mali dvorani hotela Zvezda.

Odbor

MALI OGLASI

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEJEM, primerno tudi za obrtnika, prodam ali dam v najem. — Naslov v upravi lista.

POSESTVO z gospodarskim poslopjem, poljedelskim orodjem, sadovnjakom, vinogradom, gozdom in stiskalnico, prodam. — Naslov v upravi lista.

DAM V NAJEM posestvo v Kuršincih p. Bučkovi — vse prideleke na dvoje ali iz tretjine. Po moji smrti nagrada: hiša in 5 oralo zemlje. — Franc Suhač, Kuršinci 9, p. Bučkovi.

PREKLIC. — Podpisani Franc Sinic, poljedelec v Vanta vesi 46 izjavljam, da obžalujem in kot neresnične preključem žaljive besede, ki sem jih izrekel 6. dec. 1955 v pisarni Kmet. zadruge M. Sobota tov. Josipa Hermanu, poslovodji imenovane zadruge. Imenovanemu se zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

KUHINJSKO POHISTVO — novo, kompletno in čevljarški šivalni stroj »Holmašin« prodam. Franc Korošec, Zenik 53, Videm ob Ščavnici.

PREKLICNA IZJAVA. — Podpisana Marija Tušek, gospodinja v Stročji vasi št. 59, preključem kot neresnično vse, kar sem slabega govorila v oktobru 1955 o Mirku Kolariču, ključavničarskem pomočniku iz Presike.

PRODAM suhe brestove deske, hrastove dge in hrastove deske (3 cole). Naslov v upravi lista.

STAVBNO PARCELO 10—20 arov v M. Soboti ali okolici kupim. — Naslov v upravi lista.

SOFERJA ZA UNIMOG, večšega mehaničnih del in z nekajletno prakso, sprejemem v službo. Plača po tarifnem pravilniku, nastop službe s 1. febr. 1956. — Kmetijsko gospodarstvo Zavrč.

JERMENICE (remensajbe) 4 kom. kupimo — premer 600 mm, širina 110 mm, premer odprtine za os 60 mm, odprtina je lahko tudi večja ali manjša. Ponudbe poslati na: Opekarna Lendava.

GOSTILNIŠKO HISO (dvodružinsko) v Ptujju prodam — z gospodarskim poslopjem in 5,55 ha znokroženega posestva. Cena 2 milijona ozi. po dogovoru. Vprašati pri Rudolf Habith, Ptuj, Zagrebška c. 41.

PISALNI STROJ prodam. Naslov v upravi lista.

IZJAVA. — Ljudmila Cebašek, uslužbenka v Ljutomeru izjavljam, da niso resnične obdolžitve, ki sem jih izrekla o S. Medvečku, uslužbencu bivšega OLO Ljutomer.

OPREMLJENO SOBO V Murski Soboti iščem. — Pavla Ostere, DOZ M. Sobota.

POLOVICO HISE v Soboti z lepim vrtom in moško kolo prodam. — Naslov v upravi lista.

OBVESCAMO

vse ljubitelje nogometa, da bo redni letni občni zbor NK M. Sobota 19. januarja 1956 ob 19. uri v prostorih hotela Zvezda. Prijatelje kluba vabimo v čimvečjem številu. — Odbor.

AVTOMOBILSKE GUME

710 X 90 kupimo.

Naslov v upravi lista.

Tedenski koledar

Nedelja, 15. januarja — Pavel Ponedeljek, 16. januarja — Tomislav Torek, 17. januarja — Anton P. Sreda, 18. januarja — Vera Četrtek, 19. januarja — Hranimir Petek, 20. januarja — Fab. in Seb. Sobota, 21. januarja — Neža

Lunine mene: 20. januarja ob 23. uri 58 minut prvi krajec. — Dolžina dneva: 16. januarja vzide sonce ob 7. uri 41 minut, zaide ob 16. uri 43 minut, dolžina dneva 9 ur 2 minuti.

KINO

RADGONA — 14. in 15. jan. francoski barvni film »V vrtincu Himalajec« — 18. jan. avstrijski film »Dva v enem avtu«.

LENDAVA — 15. jan. italijanski film »Pesem mladosti« — 17. in 18. jan. ameriški film »Slavolok zmage« — 20. in 22. jan. danski film »Zopet sva tu«.

RADENCI — 14. in 15. jan. francoski film »Karnevale« — 19. jan. ameriški film »Tri korake od vislice«.

VEL. POLANA — 15. jan. francoski film »Tone in Tončkas«.

GRAD — 15. jan. ameriški film »Prijatelj« — 22. jan. angleški film »Mrežac«.

Obveščamo tudi ostala kino podjetja v Pomurju, naj nam pošljejo kino-sporede, da jih bomo objavljali v Pomurskem vestniku — objava je brezplačna. — Uredništvo.

RAZPIS

Upravni odbor Okrajne obrtne zbornice M. Sobota razpisuje delovno mesto

EKONOMISTA

Pogoji: dovršena ekonomska fakulteta z nekaj prakse ali dovršena popolna ekonomska srednja šola z večletno prakso.

Nastop službe takoj — plača po dogovoru. Ponudbe z opisom dose danjega službovanja in z življenjepisom je treba dostaviti tajništvu Okrajne obrtne zbornice M. Sobota, Titova ul. 5.

Upravni odbor

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega draga moža, očeta, starega očeta in tasta

KOLOMANA VARGA
gostilničarja iz Prosenjakovec

se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so nam v težki uri stali ob strani, nas tolažili in spremljali pokojnika na njegovi zadnji poti, kakor tudi vsem darovalcem vencev. Posebna zahvala požrtvovalnemu zdravniku dr. Starcu za lajšanje bolečin v času bolezni. Nadalje se zahvaljujemo mestni godbi in gasilec iz Prosenjakovec.

Zalujoči: žena, hčerki in sin z družinami

Razpisujemo mesto

referenta za poljedelstvo in živinorejo

Pogoji: kmetijski tehnik, z najmanj 5-letno prakso v živinoreji, po možnosti tudi v poljedelstvu — Plača po tarifnem pravilniku. Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe najkasneje do 1. febr. 1956 na naslov:

KMETIJSKO GOSPODARSTVO
LENDAVA

Na podlagi 16. člena Pravilnika za izvajanje zakona o orožju (Ur list LRS št. 28/54 z dne 24. VII. 1954);

o b v e š č a m o

vse lastnike orožja na območju Okrajnega ljudskega odbora M. Sobota, da morajo podaljšati veljavnost orožnega lista za leto 1956.

Veljavnost orožnih listov bodo podaljševali na postajah Ljudske milice od 1. januarja 1956 dalje, a najkasneje do 10. januarja 1956.

Lastniki naj se predhodno javijo na postaji Ljudske milice, da bodo tam dobili potrebne obrazce, katere je treba izpolnjene vrniti na postajo LM. Vsak lastnik orožja mora ob tej priliki predložiti k prošnji naslednje:

1. izpolnjeno prošnjo — 2. orožni list — 3. koleke za 430 din držav, in 95 din lokal.

Na podlagi 14. člena Zakona o orožju bo pregled orožja na postajah LM po tem-le redu:

1. PLM Beltinci, dne 16. januarja 1956 od 8. do 10. ure
2. PLM Lendava, dne 16. januarja 1956 od 11. do 13. ure
3. PLM Dobrovnik, dne 16. januarja 1956 od 15. do 17. ure
4. PLM Prosenjakovci, dne 17. januarja 1956 od 9. do 11. ure
5. PLM Salovci, dne 17. januarja 1956 od 12. do 13. ure
6. PLM Mošanci, dne 17. januarja 1956 od 14. do 15. ure
7. PLM Grad, dne 17. januarja 1956 od 16. do 18. ure
8. PLM Cankova, dne 18. januarja 1956 od 9. do 11. ure
9. PLM Rogaševci, dne 18. januarja 1956 od 12. do 14. ure
10. PLM Radgona, dne 19. januarja 1956 od 8. do 12. ure
11. PLM Sl. Radenci, dne 19. januarja 1956 od 14. do 16. ure
12. PLM Videm ob Ščavnici, dne 20. januarja 1956 od 8. do 12. ure
13. PLM Ljutomer, dne 20. januarja 1956 od 14. do 19. ure
14. PLM M. Sobota, dne 23. januarja 1956 od 7. do 14. ure

Opozarjamo vse lastnike orožja, da se naj določenega dne in ure zglasijo na pristojni PLM, kjer bodo sprejeli podaljšane orožne liste za leto 1956.

Kdor ne bo v določenem času vložil prošnje za podaljšanje orožnega lista, nam bo s tem dal vedeti, da ne namerava več imeti orožja.

IZ PISARNE TAJNIŠTVA ZA NOTRANJE ZADEVE
MURSKA SOBOTA

Kar si zagrešil lani, popravi letos. Zaklanega prašiča pravilno oderi in oddaj kožo

KOTEKSU,

ki plača za I. razred kož svinj slovenske pasme 200 din za kg.

GLAS NAŠIH IZSELJENCEV

Pismo rojakom v Francijo

V eni izmed zadnjih števil Pomurskega vestnika smo objavili, da bomo naše izseljence, ki jih zanima, kako je z združenjem »Bratstvo-Jedinstvo« v Franciji, seznanili s pravili in smotri te organizacije. Obljuba dela dolg — zato danes o tem nekaj besed našega sodelavca Stefana Kuharja.

Že drugi dan bivanja v Parizu so se na moje obvestilo, da sem prišel, od petih rojakov odzvali štirje na prvi razgovor. Od vsakega od njih sem zvedel najmanj za dva rojaka, katerih naslovov nista imela niti podružnica Izseljenske matice v M. Soboti, niti uprava Pomurskega vestnika. To me je napotilo k temu, da sem poizvedoval, kje živi največ naših izseljencev. In zvedel sem, da jih je v Franciji precej, žal pa živijo zelo raztreseno. Najbolj kompaktno so naseljeni na območju Norda, t. j. v severozahodni Fran-

Zapisek o treh novoletnih državljankah

Posloville so se od starega in pozdravile so novo - deklice

Pri Totovih v Kapci je minevalo staro leto v znamenju ugodnega pričakovanja; »mladi« Josp se je tokrat nenapadno hitro ornil z naftnih poljan, kjer ima vsak dan opravka pri ortalnih strojih; se ni dobro stopil o domačo sobano, že so njegove oči iskale ženo Marjeto... Mlada žena kostanjevih in prosto spušenih las, bolj slabotnega telesa in iskalnih oči je sedela pri mizi, šivala in umirjeno zrla predse. Srečanje žene in moža — njunih pogledov, v katerih je bilo nekaj tajnstvenega, ki se naveli o kmečke hrame le takrat, ko pričakujejo nekaj novega, nenapadnega... Dan je minil brez posebnih dogodkov. Se pri večerji so sedeli skupaj za eno mizo. Pogovarjali se niso mnogo, kakor da ne bi hoteli oskruniti skritosti, ki je zajela vsa hiša, posebno pa še mladi par. Proti enajsti zvečer se je oglašilo v Elizabeti. Poklicali so rešilni avto in mlada žena se je odpeljala o soboško porodnišnico.

In prav za novo leto 1956! Kazalci na uri so se naglo pomikali. Od obeh strani soboških ulic so udarjale poskočne melodije. Ljudje so plesali in se veselili, kajti pravkar so bili pozdravili Novo leto. Leto novih želja, hopenj in dejanj!

V mladi Elizabeti pa je tlela ena sama misel, želja... Postati mati! Nekam počasi se je bližalo jutro: trenutki so bili zanj minute... In glej: ko je ura odbila pol šest, je bil boj za novega zemljana dobojevan. Znanilec tega je bil mali neboljenček, nekajčič otročiček, deklica, Eržika! Njej je peljal prvi nasmehek na oznojenih licih Elizabete — mlade matere.

In potem so sporočili Josipu: za Novo leto si dobil hčerko!

Naš zapisek pa ne bi bil popoln, če ne bi omenili še dveh mladih mater, ki so na Novega leta dan sodoživljale z Elizabeto: v bolnišnici je rodila še Slavka Piškuričeva iz naselja Nafta pri Lendavi, tik pred polnočjo pa je dočakala novega družinskega člana uslužbenka Obč. LO Milka Kolesarja. Obema je »štorklja« prinesla deklici.

Res čudno naključje: staro leto se je od M. Sobote poslovilo z rojstvom deklice, novo pa je poleg številnih obetov in želja prineslo o pomursko metropolo kar tri nove zemljanke. Kaj naj še porečemo k temu — morda to, da bo leto 1956 leto nežnega spola?

Kakorkoli — psem trem novorojenkam in srečnim mamicam — mnogo sreče in zadovoljstva v življenju!

ciji, kjer je na približno 80 km² več kot 6000 jugoslovanskih izseljencev, od teh vsaj okrog 2000 Slovencev, največini iz Prekmurja. Prijetno sem bil presenečen nad številnimi izseljenci, ki so zadnja leta po vojni obiskali domače kraje, posebno pa nad ljubeznijo, s katero so govorili o domovini, o srečanjih doma, o sprejemih, ki jim jih pripravljajo Izseljenska matica in o tem, da bodo še in še prišli domov. Nič manj prijetno pa ni bilo moje presenečenje ob srečanjih s tistimi številnimi rojaki, ki še niso mogli priti domov na dopust ali pa niso prišli zaradi takšnih ali drugačnih razlogov: mnogi med njimi živijo v tujini že po dvajset in več let. In vse zanima, kako je pri nas, kako živimo in delamo in prav vsi iskreno želijo: še kdaj priti, vsaj malo, v stari domači kraj... Skratka: naši ljudje se kljub večletnemu življenju v tujini s srcem in dušo še vedno niso od-tujili stari domovini.

Manj prijetna zame pa je bila ugotovitev, da naši izseljenci na žalost niso organizirani, da mnogi ne vedo za sorjake, čeprav so eden od drugega oddaljeni le po nekaj kilometrov. Na pik-niku v Puteauxu je več kot 35 naših izseljencev prvič zvedelo za Združenje »Bratstvo-Jedinstvo« in mnogi so se takoj tudi včlanili.

Ker mnogi naši izseljenci ne vedo, da imajo kot člani Združenja mnoge ugodnosti, med drugimi tudi to, da jih potovanje v domovino, če ga organizira Združenje in če so njegovi člani, stane skoraj 5000 fran-

voljne prispevke. Tako prireja vsako leto tudi tradicionalni bal ob prazniku 29. novembra. Zadnjega so imeli 26. novembra pod pokroviteljstvom ambasadorja dr. Aleša Beblerja. 30. oktobra pa so v Parizu prikazali nekaj jugoslovanskih filmov. Na vsako od teh prireditev je prišlo skoraj 500 naših izseljencev, kar prav gotovo ni malo, če vemo, da jih živi večina izven Pariza in daleč od tega mesta.

Z ustanavljanjem sekcij in poizvitvijo dela v njih pa se bo koristno delovanje Združenja mnogo laže razmahnilo in zajelo tudi več naših izseljencev. Stevilne ugodnosti, ki jih imajo kot člani, jih bodo prav gotovo pritegnile v to organizacijo naših rojakov. Pariška sekcija je že začela uspešno delovati. Upamo, da bo naš rojak Jean Svetec, predsednik sekcije, s svojimi poznanstvi pomagal ustanoviti in poizviti sekcije še v drugih okoliših Francije, kjer je mnogo našega življa. Njemu, vsem v vodstvu Združenja in seveda vsem našim rojakom, želimo pri tem delu mnogo bodočih uspehov.

Stefan Kuhar

IZSELJENCI NAM PIŠEJO...

V prvih dneh novega leta smo dobili od naših izseljencev še nekaj pism, v katerih naslavljajo svoje pozdrave uredništvu, predvsem pa svojcem in znancom v rojstnih krajih. Kakor oni tam — tako želimo tudi mi njim srečno in veselo Novo leto, predvsem pa to, da bi se letos še mnogo bolj zblížili in si doma segli v roke.

Franc in Valentina Lipaj, Rout de Paris, Soissons, Aisne, Francija: Sprejeli smo Vašo voščilno kartico, najlepša hvala. Bonne et Heureuse Année!

Arpad Veren, Ferme Du Mont, par Braine, Aisne, Francija: Letna naročnina za Pomurski vestnik znaša 1.200 frankov. Zahvaljujemo se Vam za novoletne čestitke in tudi za pridobljenega novega naročnika Stefana Koceta. Prav lepo ga pozdravite v našem imenu! Obenem posredujemo tokrat Vaše pozdrave in novoletne čestitke Vašim dragim in domačim v Gorici, nadalje pozdrave Stefana Verena, Mont Hazard, Braine, Aisne njegovim dragim in domačim v Gorici in Vaneči, pa sporočilo Stefana Koceta, Braine, Aisne: Pozdravljam domače v Lipi in Turnišču, posebno pa svojo sestro in Lipi in jim želim srečno in veselo Novo leto!

Prijatelj Arpad! Naročnino pa kar pošljite, kakor ste nam pisali.

Še nekaj novoletnih pozdravov naših vojakov

Napredujete, napredujete — to vsak teden razbiramo iz Pomurskega vestnika in skoraj bo napočil čas, ko bomo tudi mi slekli vojaške suknje in se vam pridružili v velikem prizadevanju za lepše življenje v pokrajini ob Muri — pišejo številni naši fantje iz JLA, ki v svojih pismih pozdravljajo bralece našega lista, posebno pa še svoje starše, sorodnike, znance, prijatelje in prijateljice — dekleta ter želijo vsem skupaj srečno in veselo Novo leto.

Franc Forjanč iz Dol. Slavec 157, Anton Hajdič iz Vidnece 144, Jože Celec iz Kuzme 53, Franc Casar iz Otovce 46, Ludvik Gumilar iz Radovec 55, V. P. 5887/15, Kumanovo; Franc Huber, rojak iz Gor. Slavec, V. P. 4036/8, Skopje; vojak V. P. 4036/8, Skopje — Stefan Roudi iz Lendave; Emil Erniša iz Moravec, Janez Rajner iz Kropa, Jože Gomboš iz Kropa, Bela Baler iz Sebebovec, Janez Kološa iz Puconec, Pavel Gomboš iz Ivanje, Aleksander Cahuk iz Ivanjševce, Franc Žižek iz Gančan in Aleksander Hari iz Križevac v Prekmurju, V. P. 1538, Zagreb; Jože Maučec, Janez Sreš in Karel Seruga iz Beltince, Jože Fras iz Tesanovec, Jože Gjura, Ignac Vučko, Ivan Sobočan in Martin Žižek iz Bistrice in Josp Titian iz Motvarjevce, V. P. 4988, Niš; Aleksander Zakoč iz Domjanševce, Franc Rihaš iz Tišine, Franc Kopinja iz Doline, Franc Kiš iz Pine, Pavel Rajner iz Dobrovauka, Vladimir Kuhar iz Kukeča, Stefan Gabor iz Mostja, Stefan Nemec iz Martjane, Miha Fujs iz Radovec, Alojz Gumilar iz Radovec, Slavko Hozjan iz Polane, Karlo Škaper iz Doliča, V. P. 7981, Titove Učice; Zoltan Lanjšček, desetar, V. P. 5170/9, Petrijaja; Stefan Casar, Stefan Berden, Stefan Glavač, Franc Hozjan, Drago Horvat, Jože

Irena Kalman, a Mory, par Vaux, Vrancourt, Pas de Calais, Francija: Res lepo od Vas, da čutite takšno pozornost do našega lista. Vaše pozdrave smo tudi izročili ing. Kolomanu Cigitu, ki je bil vzradošen sprčo Vašega zagotovila, da bi ga bili obiskali, če bi vedeli, koliko časa ostane v Parizu. Kljub 250 km bi se bili radi pogovorili z njim o novicah v domovini. Kako lepo se čujejo te Vaše besede! Dobili smo 600 frankov kot naročnino za Lino Kološeva. Najlepša hvala!

Vračamo Vam iz srca najbolj iskrene pozdrave in želje ob Novem letu — posebno slovenski mladini v tujini, družini Kalman in Vam, draga Irena K. Naj Vas letos pot zapelje k nam, da se bomo kaj videli in pokramljali v veseli družbi!

MLADINA BELTINSKE OBCEINE JE NASLA TORISCE SVOJEGA DELA

Po končanem obveznem šolanju ve malokateri mladinec, kam naj naravnava svojo življenjsko pot. Vsi pač ne morejo v visoke šole. Kmetijsko nadaljevalne šole, ki delujejo na podeželju v zimskem času, so najbolj primerna zatočišča naše mladine.

Na območju občine Beltinci so 3 take šole: v Beltincih, Crensovcih in v Dokležovju. Na teh šolah je vpisanih 240 mladink in mladincev. Zanimiva je ugotovitev, da prevladujejo na vseh šolah mladinke. V prvih letnikih je navadno več učenec kot v drugem. Tako je v Crensovcih v prvem letniku 80 učencev v drugem pa 40. V Beltincih je v prvem letniku 60, v drugem pa 30 mladincev in mladink. Na novoustanovljeni šoli v Dokležovju je 50 učencev, kar je precej za sorazmerno majhno vas, kot je Dokležovje.

Kmetijski strokovnjaki iz Beltince, ki predavajo v šoli, so zadovoljni s svojimi učenci, ki so pridni in z zanimanjem poslušajo vsako stvar. Mladinci se najbolj zanimajo za predavanja o pravilni vzreji živine, mladinke pa predvsem za gospodinjstvo.

— Izkricali se bomo ali kje na Balkanu, ali v Franciji — je bil njegov odgovor.

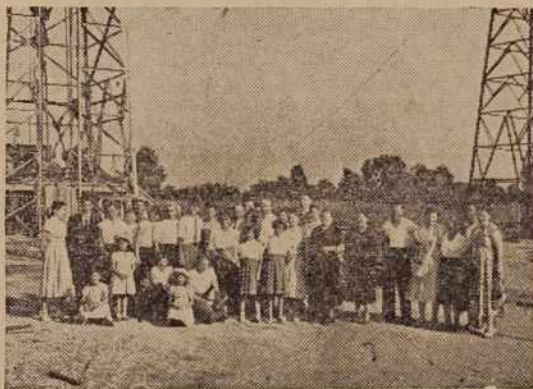
Po štirih dneh vožnje, ki ni bila nič manj strahovita kot ona iz Marseilla v Oran, so nas izkricali v St. Raphaelu, v južni Franciji. Med vožnjo sem zbolel, doživel bes viharja in brezuspešen napad nemškega bombnika; bil pa sem priča tudi mučnemu prizoru, ko je zaradi prepovedi delitve alkoholnih pijač starejših legionarjev zblaznelo... Zato sem duševno in telesno zbit stopil na že osvobojeno francosko kopno.

Moj jeep je skupaj s kolono gotal kilometre brez zastoja in odmora. Hiteli smo skozi zanimive francoske predele proti francosko-nemški meji. Sele v okolici mesteca St. Mari smo dohiteli nemške enote in tu sem doživel tudi prvi spopad ter prvo vožnjo preko minskih polj. Naši so napadali hrib v bližini mesteca in naša motorizacija se je počasi prebijala naprej. Tudi zastali smo, ko je nedaleč od mene raznesla mina del motorizirane kuhinje. Nek podoficir si s svojimi ljudmi in vozilom ob tem prizoru ni več upal naprej in je tako zakrčil pot tudi drugim. Zagato je rešil moj kapetan Zanchetta, ki je stopil iz jeepe, strgal podoficirju epolete z ramen in pognal kolono spet naprej. Kmalu po tem prizoru so nam že prvi nemški ujetniki čistili pota od min...

Naša divizija se je potem skupaj z ameriški oddelki znašla v prvi bojni črti, ki smo jo uporno potiskali proti Alzaški.

Vsakdanja podoba soboške tržnice — prodajalke »luka«

Po dolgih letih spet v domači pokrajini — Skupina naših rojakov ob lanskem obisku stare domovine — med ortalnimi stolpi na lendaških naftnih poljih

kov manj, kakor če potujejo sami, ne bo napak, spregovoriti kaj o Združenju in njegovih pravilih.

Združenje se imenuje »Združenje Jugoslovancev v Franciji Bratstvo — Jedinstvo«. Njegov sedež je v Parizu, trenutno 3. Rue des Bois, Pariz 19. Na ta naslov se lahko prijavljajo tudi novi člani iz vse Francije. Najbolj zanimivo je to, da Združenje ne zbira Jugoslovancev samo zato, da bi jim omogočalo kulturni in moralni razvoj, posredujoč jim sredstva za vzgojo, čtivo (knjige in časopise) v materinščini, temveč da jim po potrebi daje tudi materialno pomoč. Tako je Združenje v preteklem letu razdelilo precejšnjo vsoto starcem, sirotam, bolnikom, ponesrečencem itd., prav tako pa so tudi dobile pomoč družine tistih članov, katerim je umrl rednik. To so prav gotovo velike ugodnosti, ki jih uživajo člani, tembolj zato, ker je članarina sorazmerno majhna (50 frankov na mesec). Združenje si pridobiva sredstva tudi z raznimi prireditvami, za katere pa sprejema samo prosto-

Franc Marič, Gruizla 5, p. Klöch, Avstrija: Sorodnik Viktor Marič iz Rogasvece št. 53 Vas prav iskreno pozdravlja in Vam sporoča, da je naročil na Vaš naslov Pomurski vestnik in ga tudi plačal.

Vili Cvernjak, La Ferte, Chevre-sis, Aisne, Francija: Prejeli smo 700 frankov za naročnino. Veseli nas, da Vam Pomurski vestnik zelo ugaja, da ga vsakokrat težko pričakujete. Zelo smo Vam tudi hvaležni, da ste pridobili novega naročnika za naš list. Pozdravite ga v našem imenu — Antona Forjana!

Družina K. Margo, 24 Rue de Gramond, Pariz, Francija — želi srečno in veselo Novo leto vsem prijateljem v Prekmurju, posebno pa še tov. Vaneku Šiftarju, uredništvu Pomurskega vestnika, svoji mami in družini Ignaca Spilaka v Vel. Polani. Sporoča tudi, da nas bo letos obiskala. Za pridobljenega novega naročnika Marto Kelenčevno smo ji še posebno hvaležni. Tudi novi bralci Pomurskega vestnika naše iskrene pozdrave!

Bil sem borec tujske legije

11 Življenjska zgodba prekmurskega sezonca Ivana Bakana

Na evropski fronti

Ko sem se ob povratku v svojo edinico v Forêt Marmora oblekel v ameriško uniformo, sem mislil, da je napočil konec brezskrbnega kolovratenja in pestrih doživetij. Pa ni bilo tako. Na srečo sem tu končal šoferski tečaj in potem sedel za volan vojaškega Dodga, s katerim sem vozil protitankovski top. Ker sem z ostalimi šoferji kaj lahko prišel do vozila, sem vsako soboto z veselo družbo zabil ali v Rabat ali v Meknes ali v Fez, tri znana maroška mesta. Fez se nam je legionarjem zdel še posebej mikaven, to pa zaradi židovskega dela mesta, kjer so bila lepa, stasita dekleta in kamor smo zaradi prepovedi skrivaj zahajali... Lep mesec dni sem v tem obdobju preživel tudi v Tessinu, bogatem vinogradniškem okolišu ob morski obali, kjer so španski in francoski farfarji gojili plemenito vinsko trto.

Lepih doživetij pa je vendarle bilo kmalu konec. Neka prijetnega septembrskega dne 1944. leta so nas pripadnike 5. tankovske divizije — legionarje, Francoze in Marokance — v Oranu vkrcali na konvoj ameriških transportnih ladij.

Konjenica legionarjev pred pohodom

Močno me je zanimalo, kam nas peljejo. Ker sem bil šofer kapetana Zanchette, Tržačana, ki je bržkone nekaj razumel tudi slovensko, sem ga kar naravnost vprašal o cilju našega potovanja.